

**Coöperatieve Agrarische Natuurbeheervereniging
Collectief Rivierenland**

**Overzicht beheerpakketten
Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer**

**Versie 2019
Deelnemers ANLb**

**8 oktober 2018
DEFINITIEF**

A01 Grasland met rustperiode

Doel

Het in acht nemen van een rustperiode op grasland is vooral voor weidevogels van belang. U biedt met dit pakket rust aan broedende vogels door de kans op verstoring te minimaliseren. Ook kan het grasland functioneren als opgroeigebied voor jonge weidevogels. In kleinschalige gebieden kunnen graslanden met een rustperiode, eventueel in de vorm van randen, dienen als schuil- en foerageergebied voor diverse fauna zoals kleine zoogdieren, vogels, vlinders en amfibieën. In de rustperiode zijn landbouwkundige werkzaamheden niet toegestaan.

Last minute beheer is mogelijk in de vorm van opwaardering van het pakket. Indien blijkt dat nog weidevogelkuikens aanwezig zijn in de beheereenheid op de einddatum van de rustperiode, kan de maaidatum uitgesteld worden door een pakket met een langere rustperiode af te sluiten.

Instapeisen

- Grasland met een rustperiode in de vorm van randen moeten minimaal 2 meter breed zijn.

Pakketvoorwaarden

1. U neemt een rustperiode in acht van datum x tot datum y (zie pakketten);
2. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
3. U maait van binnen naar buiten;
4. Het is niet toegestaan in het (schemer)donker te maaien.

PAKKETTEN	
1a	Grasland met rustperiode van 1 april tot 1 juni
1b	Grasland met rustperiode van 1 april tot 8 juni
1c	Grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni
1d	Grasland met rustperiode van 1 april tot 22 juni

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te vluchten en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

Waarom niet in het donker maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

A01 Grasland met rustperiode, met voorweiden

Doel

Het in acht nemen van een rustperiode op grasland is vooral voor weidevogels van belang. U biedt met dit pakket rust aan broedende vogels door de kans op verstoring te minimaliseren. Ook kan het grasland functioneren als opgroeigebied voor jonge weidevogels. In kleinschalige gebieden kunnen graslanden met een rustperiode, eventueel in de vorm van randen, dienen als schuil- en foerageergebied voor diverse fauna zoals kleine zoogdieren, vogels, vlinders en amfibieën. In de rustperiode zijn landbouwkundige werkzaamheden niet toegestaan.

Last minute beheer is mogelijk in de vorm van opwaardering van het pakket. Indien blijkt dat nog weidevogelkuikens aanwezig zijn in de beheereenheid op de einddatum van de rustperiode, kan de maaidatum uitgesteld worden door een pakket met een langere rustperiode af te sluiten.

Instapeisen

- Grasland met een rustperiode in de vorm van randen moeten minimaal 2 meter breed zijn.

Pakketvoorwaarden

1. U neemt een rustperiode in acht van datum x tot datum y (zie pakketten);
2. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
3. U maait het grasland vanaf 1 maart tot het einde van de rustperiode niet;
4. U maait van binnen naar buiten;
5. Het is niet toegestaan in het (schemer)donker te maaien.

PAKKETTEN	
1l	Grasland met rustperiode van 1 mei tot 15 juni, voorweiden
1m	Grasland met rustperiode van 8 mei tot 22 juni, voorweiden

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te trekken en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

Waarom niet in het donker maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

A02 Kuikenvelden

Doel

Het pakket kuikenvelden heeft een vergelijkbaar doel als het pakket 'grasland met rustperiode'; het bieden van rust aan broedende vogels. De rustperiode wordt echter niet van tevoren vastgelegd van datum x tot datum y, maar wordt ad hoc bepaald om rust te creëren op percelen gedurende het weidevogelseizoen ineens veel vogels zitten. U kunt aan deze vorm van *last minute* beheer meedoen, ook als u op dat moment nog geen deelnemer van het collectief bent.

Instapeisen

- Indien de kuikenvelden in de vorm van randen worden aangelegd, dienen deze randen ten minste 6 meter breed te zijn.

Pakketvoorwaarden

1. De rustperiode ligt in de periode van 1 mei tot 1 augustus, En heeft een duur van tenminste X weken (zie pakketten);
2. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
3. U mag kuikenvelden op zijn vroegst op 1 juni maaien. Eerder maaien dan 1 juni alleen toegestaan als er geen vogels of nesten meer aanwezig zijn op het perceel en hiervoor vooraf toestemming is verkregen van het collectief;

PAKKETTEN	
2a	Periode 1 mei tot 1 augustus, rustperiode tenminste 2 weken
2b	Periode 1 mei tot 1 augustus, rustperiode tenminste 3 weken
2c	Periode 1 mei tot 1 augustus, rustperiode tenminste 4 weken
2d	Periode 1 mei tot 1 augustus, rustperiode tenminste 5 weken
2e	Periode 1 mei tot 1 augustus, rustperiode tenminste 6 weken

A03 Plas-dras

Doel

Plas-dras biedt een aantrekkelijk biotoop voor weidevogels. De vogels gebruiken de plas-dras percelen als verzamel- en slaapplek, maar de natte percelen zorgen vooral voor voldoende voedsel. Dat komt doordat wormen en emelten bij een hoge grondwaterstand dichterbij het maaiveld komen en daardoor beter bereikbaar zijn voor de weidevogels. Ook is het voor weidevogels eenvoudiger om met hun snavel in de zachte natte grond door te dringen, dan in een drogere harde bodem.

Het plas-draspakket bestaat uit een grotendeels onder water staand graslandperceel. De periode waarin het perceel onder water staat kan variëren van 2 maanden tot bijna een half jaar. Het doel is in deze periode op minimaal 60% van de oppervlakte een waterlaag van minimaal 5 cm te realiseren, zodat het overige deel van het perceel drassig is.

Plas-dras leent zich goed om kruidenrijkere grasvegetaties te ontwikkelen omdat de nattigheid voor een trage grasgroei zorgt waar diverse kruiden juist van profiteren. Van een diversiteit aan (bloeiende) kruiden profiteren weer insecten die weer voedsel voor kuikens zijn. Voor de ontwikkeling naar en vervolgens de instandhouding van de kruidenrijke vegetatie moet graslandbeheer en bemesting worden aangepast.

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid is over de hele oppervlakte drassig (inundatie) in de periode van datum x tot datum y (zie pakketten);
2. Op minimaal 60% van het oppervlak van de beheereenheid is de laag water tussen de 5 en 20 cm diep;
3. Op de startdatum van de inundatieperiode moet de vegetatie op de beheereenheid kort zijn.

PAKKETTEN	
3a	Inundatie van 15 februari tot 15 april
3b	Inundatie van 15 februari tot 15 mei
3c	Inundatie van 15 februari tot 15 juni
3d1	Inundatie van 15 februari tot 1 juli

A03 Greppel plas-dras

Doel

Plas-dras biedt een aantrekkelijk biotoop voor weidevogels. De vogels gebruiken de plas-dras percelen als verzamel- en slaapplek, maar de natte percelen zorgen vooral voor voldoende voedsel. Dat komt doordat wormen en emelten bij een hoge grondwaterstand dichterbij het maaiveld komen en daardoor beter bereikbaar zijn voor de weidevogels. Ook is het voor weidevogels eenvoudiger om met hun snavel in de zachte natte grond door te dringen, dan in een drogere harde bodem.

De greppel plas-dras pakketten vormen een kleinschalige variant van plas-dras en zijn gericht op het ontwikkelen van specifieke plas-dras condities langs greppels en slootjes. De kracht van een greppel plas-dras is het feit dat de beheereenheid in zijn geheel of voor een groot gedeelte onder water staat, dit geeft ook meteen een variatie in de vegetatie. Met name in de kuikenfase zullen veel weidevogelgezinnen gebruik maken van de greppel plas-dras doordat deze vanwege zijn insectenrijkdom een gunstige foerageerlocatie vormt.

Plas-dras leent zich goed om kruidenrijkere grasvegetaties te ontwikkelen omdat de nattigheid voor een trage grasgroei zorgt waar diverse kruiden juist van profiteren. Van een diversiteit aan (bloeiende) kruiden profiteren weer insecten die weer voedsel voor kuikens zijn. Voor de ontwikkeling naar en vervolgens de instandhouding van de kruidenrijke vegetatie moet graslandbeheer en bemesting worden aangepast.

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid is over de hele oppervlakte drassig (inundatie) in de periode van datum x tot datum y (zie pakketten);
2. Op minimaal 60% van het oppervlak van de beheereenheid is de laag water ten minste 5 cm diep.

PAKKETTEN	
3e	Greppel inundatie van 15 februari tot 15 april
3f	Greppel inundatie van 15 februari tot 15 mei
3g	Greppel inundatie van 15 februari tot 15 juni
3h1	Greppel inundatie van 15 februari tot 1 juli

A04 Nestbescherming op grasland

Doel

Om weidevogels te beschermen is het niet altijd nodig om een rustperiode af te spreken op alle percelen met broedende weidevogels, bijvoorbeeld omdat de dichtheid aan weidevogels vrij laag is. In dat geval is het pakket nestbescherming zinvol: u beschermt daarmee het legsel (nest) en de directe omgeving tegen landbouwkundige werkzaamheden. Door het plaatsen van nestbeschermers of het op andere wijze ontzien van de nesten bij werkzaamheden, vergroot u de kans op het uitkomen van het legsel terwijl u het perceel voor de overige oppervlakte normaal kunt gebruiken. Vrijwilligers of uzelf zoeken het perceel af en markeren nesten met stokken of nestbeschermers zodat u weet welke delen u moet ontzien bij landbouwkundige werkzaamheden, zoals maaien, weiden of inzaaien.

Percelen met legselbeheer hebben over het algemeen beperkt nut als foerageergebied voor jonge weidevogels. Zij zoeken voedsel in kruiden- en daarmee insectenrijke graslanden. U kunt legselbeheer dan ook combineren met een kruidenrijke graslandrand (pakket 5).

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of enkele malen afgezocht op aanwezige legfels. Alle gevonden nesten worden gemarkeerd en geregistreerd (bijvoorbeeld stalkaart bij de deelnemer of via database Boerenlandvogels Nederland);
2. U beschermt gevonden nesten en/of kuikens door ze te ontzien van alle landbouwkundige bewerkingen via:
 - a. nest enclaves van minimaal 50 m²
 - b. het plaatsen van nestbeschermers (bij beweiding)
3. U maait van binnen naar buiten;
4. Het is niet toegestaan in het (schemer)donker te maaien;
5. U spaart alle gevonden nesten. Alleen de nesten van Kievit, tureluur, grutto, wulp, slobbeend, scholekster en zomertaling komen in aanmerking voor een aanvullende vergoeding per nest.

PAKKETTEN	
4a1	Nestbescherming op grasland
4d	Nestbescherming op grasland, met 2 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
4e	Nestbescherming op grasland, met 3 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
4f	Nestbescherming op grasland, met 4 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
4g	Nestbescherming op grasland, met 5 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
4h	Nestbescherming op grasland, met 6 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te vluchten en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

Waarom niet in het donker maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

A04b1 Rustperiode op bouwland

Doel

Door werkzaamheden op bouwland uit te stellen tot 15 mei, biedt u rust aan broedende kieviten. Door de combinatie met beheerpakket kievitrans krijgen kuikens de gelegenheid om voedsel en dekking te vinden op het perceel. Hierdoor helpt u kieviten om hun jongen groot te krijgen.

Instapeisen

- Op het betreffende perceel zijn minimaal 5 legsels van kieviten aangetroffen of deze zijn te verwachten op basis van ervaringen in voorgaande jaren;
- Dit pakket alleen afsluiten indien er vrijwilligers aanwezig zijn die daadwerkelijk de percelen afzoeken op nesten en deze ook (kunnen) invoeren in de database Boerenlandvogels van LandschappenNL;
- Dit pakket is alleen mogelijk in combinatie met een Kievitrans of een andere rand / kruidenstrook of perceel die als foerageer- en vluchtmogelijkheid dient.

Pakketvoorwaarden

1. U neemt een rustperiode in acht van 1 maart tot en met 15 mei;
2. Als eerder dan 1 april legsels worden aangetroffen dan geldt de rustperiode vanaf het moment dat er legsels zijn geconstateerd en gemeld;
3. U zorgt ervoor dat bij aanvang van de rustperiode geen of een ijle en lage vegetatie aanwezig is. Een eventueel aanwezige groenbemester is voor 1 maart ondergewerkt.
4. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats zoals zaaien, frezen, schoffelen en eggen. Ook het zaaien van de mais moet u uitstellen tot na 15 mei;
5. Bemesting is na de rustperiode toegestaan.

A04c Nestbescherming op bouwland

Doel

Om weidevogels te beschermen is het niet altijd nodig om een rustperiode af te spreken op alle percelen met broedende weidevogels. Op bouwland is het pakket nestbescherming op bouwland zinvol: u beschermt daarmee het legsel (nest) en de directe omgeving tegen landbouwkundige werkzaamheden. Door het plaatsen van nestbeschermers of het op andere wijze ontzien van de nesten bij werkzaamheden op bouwland, vergroot u de kans op het uitkomen van het legsel terwijl u het perceel voor de overige oppervlakte normaal kunt gebruiken. Vrijwilligers, of uzelf, zoeken het perceel af, markeren nesten met stokken zodat u weet welke delen u moet ontzien bij landbouwkundige werkzaamheden, plaatsen de nesten eventueel in mandjes zodat ze makkelijk verplaatsbaar zijn en/of plaatsen sleepslangbeschermers wanneer noodzakelijk.

Percelen met legselbeheer hebben over het algemeen beperkt nut als foerageergebied voor jonge weidevogels. Zij zoeken voedsel in kruiden- en daarmee insectenrijke randen of percelen. U kunt legselbeheer dan ook combineren met een kruidenrijke graslandrand of kievitrand.

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of enkele malen afgezocht op aanwezige legfels. Alle gevonden nesten worden gemarkeerd en geregistreerd (bijvoorbeeld stalkaart bij de deelnemer of via database Boerenlandvogels Nederland);
2. U beschermt gevonden nesten door ze tijdens bewerkingen tijdelijk te verplaatsen, om het nest heen te werken of een nestbeschermer te plaatsen;
3. U spaart alle gevonden nesten. Alleen de nesten van kievit, tureluur, grutto, wulp, slobend, scholekster en zomertaling komen in aanmerking voor een aanvullende vergoeding per nest.

A05 Startpakket kruidenrijk grasland

Doel

Kruidenrijke percelen en randen zijn erg belangrijk voor weidevogels. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, waardoor weidevogels hier hun voedsel kunnen vinden. Ook vormen ze gedurende de rustperiode een belangrijk toevluchtsoord wanneer omliggend grasland wordt gemaaid.

Kruidenrijk grasland is lastig te realiseren. Veel graslandpercelen kennen een hoge productie en zijn kruidenarm (Engels raaigras). Aangepast beheer is nodig om deze percelen gedurende een langere periode om te vormen naar een hogere kruidenrijkdom. De belangrijkste stap daarin is het verlagen van de productie naar maximaal 7 ton per hectare per jaar. Dit pakket beoogt dit te bereiken door een combinatie van niet bemesten en zo vroeg mogelijk te maaien in de rustperiode, dat wil zeggen: op het moment dat er geen vogels of nesten meer aanwezig zijn op het perceel.

Instapeisen

- De beheereenheid is in het geval van randenbeheer minimaal 2 meter breed en minimaal 200 m².

Pakketvoorwaarden

1. U neemt een rustperiode in acht van 1 april tot 15 juni;
2. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
3. U maait het grasland jaarlijks na de rustperiode en voor 1 augustus, en voert het maaisel af. Een tweede / derde keer maaien en afvoeren is toegestaan;
4. Eerder maaien dan 15 juni is wenselijk, mits er geen vogels of nesten meer aanwezig zijn op het perceel en hiervoor vooraf toestemming is verkregen van het collectief;
5. Wanneer u toestemming vraagt om eerder dan 15 juni te maaien, dan mag het collectief daaraan de voorwaarde koppelen dat er een 2^e keer wordt gemaaid datzelfde jaar;
6. U maait van binnen naar buiten;
7. Het is niet toegestaan in het (schemer)donker te maaien;
8. Bemesting is jaarrond niet toegestaan;
9. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is, na overleg en advies van het collectief, toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
10. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.

PAKKETTEN	
5a1	Startpakket Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni
5a2	Startpakket Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni - overgangsregeling voor lopende contracten.

A05 Kruidenrijk grasland

Doel

Kruidenrijke percelen en randen zijn erg belangrijk voor weidevogels. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, waardoor weidevogels hier hun voedsel kunnen vinden. Ook vormen ze gedurende de rustperiode een belangrijk toevluchtsoord wanneer omliggend grasland wordt gemaaid.

Instapeisen

- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit Bijlage 2 zijn in transect aanwezig in het groeiseizoen.

Pakketvoorwaarden

1. U neemt een rustperiode in acht van datum x tot datum y (zie pakketten);
2. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
3. U maait het grasland jaarlijks na de rustperiode en voor 1 augustus, en voert het maaisel af. Een tweede / derde keer maaien en afvoeren is toegestaan;
4. U maait van binnen naar buiten;
5. Het is niet toegestaan in het (schemer)donker te maaien;
6. Bemesting is alleen toegestaan na beoordeling en goedkeuring door het collectief. Bij een akkoord is alleen bemesting met vaste mest toegestaan, en alleen buiten de rustperiode;
7. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is, na overleg en advies van het collectief, toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
8. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.

PAKKETTEN	
5a	Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni
5b	Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 22 juni
5c	Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 1 juli
5d	Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 8 juli
5e	Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juli
5f	Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 22 juli

A05 Kruidenrijke graslandrand

Doel

Kruidenrijke percelen en randen zijn erg belangrijk voor weidevogels. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, waardoor weidevogels hier hun voedsel kunnen vinden. Ook vormen ze gedurende de rustperiode een belangrijk toevluchtsoord wanneer omliggend grasland wordt gemaaid.

Instapeisen

- De beheereenheid is in minimaal 2 meter breed en minimaal 200 m²;
- Minimaal X (zie pakketten) verschillende indicatorsoorten uit Bijlage 2 zijn in transect aanwezig in het groeiseizoen.

Pakketvoorwaarden

1. U maait het grasland jaarlijks en voert het maaisel af;
2. U maait van binnen naar buiten;
3. Het is niet toegestaan in het (schemer)donker te maaien;
4. Bemesting is jaarrond niet toegestaan;
5. Beweiding van de beheereenheid is toegestaan wanneer de beheereenheid langs de randen van een perceel ligt;
6. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is, na overleg en advies van het collectief, toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
7. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.

PAKKETTEN	
5h	Kruidenrijke grasland rand klasse A, 4 verschillende indicatorsoorten
5i	Kruidenrijke grasland rand klasse B, 8 verschillende indicatorsoorten

A06c1 Extensief beweid grasland

Doel

Extensief beweid grasland is bedoeld voor weidevogels die voorkomen op wat korter grasland en een bepaalde beweidingdruk kunnen hebben. Het dient zowel als broedgebied als voor foerageergebied voor oudere vogels en kuikens. Beweidingsdruk en rustperiode kunnen daarop worden afgestemd. Extensief beweid grasland is structureel rijk grasland, omdat er vanwege de lage veedichtheid verschillen in het beweidingpatroon ontstaan. Landbouwkundige werkzaamheden en chemische onkruidbestrijding zijn niet toegestaan in de rustperiode. Dit omdat kruiden insecten aantrekken, die als voedsel dienen voor de weidevogels en hun kuikens en daarmee van belang zijn voor het broedsucces van de weidevogels.

Pakketvoorwaarden

1. Beweiding is verplicht vanaf 1 mei tot 15 juni met minimaal 1 en maximaal 3 GVE* per hectare;
2. In geval van beweiding met alleen schapen zijn per hectare maximaal 20 schapen toegestaan (voorgaand jaar of eerder geboren) met eventueel mee grazende lammeren, tot een maximum van 4,5 GVE*/ha;
3. U neemt een rustperiode in acht van 1 april tot 15 juni;
4. Tijdens de rustperiode wordt de beheereenheid niet gemaaid, gerold, gesleept, gescheurd, gefreesd, (her)ingezaaid, doorgezaaid of bemest;
5. Tijdens de rustperiode is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen niet toegestaan;
6. Bemesting is niet toegestaan van 1 januari tot 15 juni.

Beheervorschrift	01-jan	15-jan	01-feb	15-feb	01-mrt	15-mrt	01-apr	15-apr	01-mei	15-mei	01-jun	15-jun	01-jul
Beweiding verplicht *													
Rustperiode													
Niet bemesten													
*max 20 schapen met 10 lammeren p/ha													

* Toelichting GVE (Grootvee-eenheid):

Omschrijving	GVE
Stieren, koeien en andere runderen ouder dan 2 jaar	1,00
Paardachtigen ouder dan 6 maanden	1,00
Runderen vanaf 6 maanden maar niet ouder dan 2 jaar	0,60
Runderen jonger dan 6 maanden	0,40
Schapen, lammeren en geiten	0,15

A07a Ruige mest

Doel

Het uitrijden van ruige mest is gunstig in een totaalaanpak voor weidevogelbeheer. Het bevordert een 'rustige' grasgroei, waardoor het gewas minder vol wordt en geschikter voor kuikens. Ook zorgt ruige mest voor meer structuur in het gewas en biedt het meer ruimte voor kruiden. De organische mest zorgt bovendien voor een rijk bodemleven waarop oudervogels kunnen foerageren. Tenslotte gebruiken sommige vogels, kieviten met name, de stro in de ruige mest ook als nestmateriaal.

Instapeisen

- Op Kruidenrijk grasland alleen in te zetten na beoordeling en goedkeuring door het collectief.

Pakketvoorwaarden

1. Bemesting met ruige stalmest is verplicht;
2. Op de beheereenheid wordt in een kalenderjaar ten minste 10 en maximaal 20 ton ruige stalmest per hectare uitgereden;
3. U brengt de ruige stalmest op het perceel in de volgende periode:
 - tussen 1 februari en de begindatum van de rustperiode, óf:
 - vanaf de dag na de einddatum van de rustperiode tot 1 september.Daarbij vergoed het collectief per beheerjaar slechts één keer de oppervlakte van de beheereenheid. Het is wel toegestaan om jaarlijks meer dan één melding te doen van telkens een deel van de oppervlakte van de beheereenheid;
4. U doet binnen 7 dagen na het uitrijden van de ruige stalmest **melding** daarvan bij Collectief Rivierenland. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid met het Ruige mest beheerpakket
 - de oppervlakte waarop ruige mest is uitgereden
 - de datum waarop de ruige mest is uitgereden

L09 Poel en klein historisch water

Doel

Poelen en het aangrenzende landbiotoop zijn van groot belang als leefgebied voor amfibieën zoals kamsalamander, knoflookpad en rugstreeppad. Openheid rondom (een deel van) de poel is van belang om een goede voortplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden. Door vegetatie periodiek en gefaseerd te maaien, vinden insecten in de niet-gemaaide delen een overwinteringsplek.

Het is van belang te voorkomen dat de poel dichtgroeit, dichtslibt en verlandt. Door regelmatig het teveel aan slib, afgestorven plantenresten en waterplanten te verwijderen (opschonen) blijft ook de zuurstofvoorziening in het water op peil. Het beste is om opschonen van de poel in fases uit te voeren. Op deze manier wordt niet de hele poel door de onderhoudswerkzaamheden verstoord, en blijft altijd een deel van de begroeiing in stand waar de, in de poel aanwezige, organismen heen kunnen vluchten.

De oeverzone van een klein historisch water als een kolk of wiel is vaak smal. Het talud loopt steil af, ook dichtbij de kant is het al snel te diep voor oeverplanten. Bij een groter en/of dieper water is kans op aanwezigheid van vis. Het water is dan minder geschikt voor amfibieën, omdat vissen de amfibie-eitjes opeten.

Instapeisen

- Een kleine poel is kleiner dan 175 m², een grote poel groter dan 175 m²;
- Minimaal de helft van het natte oppervlakte van de poel bestaat in de periode 15 maart tot 15 juni uit open water. Voor behoud van voldoende open water wordt het element periodiek opgeschoond. Een incidentele droogval is toegestaan in de periode 15 juni tot 15 november.

Pakketvoorwaarden

1. Tijdens de contractperiode verricht u minimaal 1 x groot onderhoud waarbij u minimaal 75 % van de beheereenheid schoont en/of maait;
2. U verwijdert snoei- en/of maaiafval;
3. Schoningswerkzaamheden mag u alleen verrichten in de periode tussen 1 september en 15 oktober. Daarbij schoont u de poel bij voorkeur in twee fasen waarbij u ongeveer de helft van de poel het ene jaar schoont en de andere helft minimaal 2 jaar later;
4. U maait de vegetatie op de oever periodiek en gefaseerd;
5. U verwijdert of snoeit een eventueel teveel aan bomen en struiken op de oever. Snoeiwerkzaamheden zijn toegestaan tussen 1 oktober en 15 maart;
6. U doet binnen 7 dagen na het groot onderhoud (schonen) **melding** daarvan bij Collectief Rivierenland.. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
7. Bij gebruik van het element als veedrinkplaats moet u vertrapping van de oevers voorkomen door minimaal de helft van de oeverlengte uit te rasteren;
8. Het is niet toegestaan gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in en rond het element te gebruiken;
9. Het is niet toegestaan vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) uit te zetten of te kweken;
10. Het is niet toegestaan slootmaaisel of bagger in en rond het element te verwerken.

PAKKETTEN	
9f1	Jaarlijks beheer + eens in de 10 jaar opschonen binnen beheerperiode < 175 m ²
9i1	Jaarlijks beheer + eens in de 10 jaar opschonen binnen beheerperiode > 175 m ²

Waarom is de toegestane onderhoudsperiode zo kort?

In de periode van 1 september en 15 oktober zijn er nauwelijks amfibieën in het water aanwezig. Onderhoud aan de poel schaadt de aanwezige amfibieën en/of hun larven dan niet.

Door de poel in twee fasen op te schonen, blijft er altijd een deel van de oever ongeschonden. Daardoor blijven er altijd planten beschikbaar waartussen de amfibieën in het voorjaar hun eieren kunnen afzetten.

L10a Natuurvriendelijke oever

Doel

Natuurvriendelijke oevers zijn door de mens aangebracht in de vorm van een plas- of dras berm of een flauw talud langs een bestaande waterloop. De begroeiing bestaat uit plantensoorten van natte ruigten en natte graslanden. Natuurlijk oevers zijn van groot belang voor de biodiversiteit door hun functie als belangrijk onderdeel van het leefgebied van soorten als bittervoorn, grote modderkruiper, kamsalamander en rugstreeppad. Ook bij weidevogelbeheer zijn natuurvriendelijke oevers van belang.

Pakketvoorwaarden

1. U schoont en/of maait de beheereenheid in een cyclus van minimaal éénmaal per 2 jaar en maximaal éénmaal per jaar;
2. U schoont en/of maait per onderhoudsbeurt minimaal 40% en maximaal 75% van de beheereenheid;
3. Schoon- en/of maaierwerkzaamheden mag u alleen verrichten in de periode 15 juli tot 1 maart;
4. U verwijdert snoei- en/of maaiafval;
5. U doet binnen 7 dagen na de schoon- en/of maaierwerkzaamheden **melding** daarvan bij Collectief Rivierenland. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
6. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid
7. Het is niet toegestaan meststoffen in het element te gebruiken;
8. Beweiding is niet toegestaan op de beheereenheid.

L10b Natuurvriendelijke oever met schapenbegrazing

Doel

Natuurvriendelijke oevers zijn door de mens aangebracht in de vorm van een plas- of dras berm of een flauw talud langs een bestaande waterloop. De begroeiing bestaat uit plantensoorten van natte ruigten en natte graslanden. Natuurlijk oevers zijn van groot belang voor de biodiversiteit door hun functie als belangrijk onderdeel van het leefgebied van soorten als bittervoorn, grote modderkruiper, kamsalamander en rugstreeppad. Ook bij weidevogelbeheer zijn natuurvriendelijke oevers van belang.

Pakketvoorwaarden

1. U schoont en/of maait de beheereenheid in een cyclus van minimaal éénmaal per 2 jaar en maximaal éénmaal per jaar;
2. U schoont en/of maait per onderhoudsbeurt minimaal 40% en maximaal 75% van de beheereenheid;
3. Schoon- en/of maaiwerkzaamheden mag u alleen verrichten in de periode 15 juli tot 1 maart;
4. U verwijdert snoei- en/of maaiafval;
5. U doet binnen 7 dagen na de schoon- en/of maaiwerkzaamheden **melding** daarvan bij Collectief Rivierenland. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
6. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid
7. Het is niet toegestaan meststoffen in het element te gebruiken;
8. Beweiding op de beheereenheid is alleen met schapen toegestaan.

A13a Botanisch weiland

Doel

Botanische graslanden hebben vaak een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. Karakteristieke soorten zijn paardenbloem, scherpe boterbloem en pinksterbloem, en op de drogere percelen margriet, knoopkruid en leeuwentand. Op de wat vochtiger graslanden kunnen kamgrasweiden ontstaan. Botanisch waardevol grasland kan een belangrijke bijdrage leveren aan diverse vormen van beheer gericht op vogels, insecten, amfibieën en kleine zoogdieren. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron: de aanwezige nectar trekt insecten aan die op hun beurt voedsel kunnen vormen voor diverse vogels. De wat open, ijle structuur van het gewas kan schuilgelegenheid bieden.

Verschralen van de bodem bevordert de kruidenrijkdom: niet bemesten, geen bagger opbrengen en het maaisel afvoeren. Het juiste moment van maaien heeft een positieve invloed op de soortenrijkdom. Soms kan tweemaal maaien per jaar zinvol zijn.

Minder gewenste soorten zoals akkerdistel pleksgewijs maaien vóór de bloei zorgt dat de planten zich niet uitzaaien. Gevarieerd maai-beheer zorgt voor meer diversiteit in de begroeiing. Bijvoorbeeld door het deel dat grenst aan een landschapselement, een sloot of een berm slechts eenmaal (laat) te maaien en het andere deel tweemaal. Om meer structuur en zaden in de winterperiode te krijgen, kunt u het maaien van kruidenrijke en schrale randen of hoeken van het perceel een jaar overslaan.

Instapeisen

- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit Bijlage 2 zijn in transect aanwezig in het groeiseizoen.

Pakketvoorwaarden

1. Van 1 maart tot 1 oktober is beweiding toegestaan met een maximale veebezetting van 2 GVE* per hectare;
2. Bijvoeren is niet toegestaan;
3. Maaien is toegestaan ná 15 juni;
4. Klepelen is niet toegestaan;
5. Bemesting en/of het opbrengen van bagger is niet toegestaan;
6. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is, na overleg en advies van het collectief, toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
7. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.

* Toelichting GVE (Grootvee Eenheid)

Omschrijving	GVE
Stieren, koeien en andere runderen ouder dan 2 jaar	1,00
Paardachtigen ouder dan 6 maanden	1,00
Runderen vanaf 6 maanden maar niet ouder dan 2 jaar	0,60
Runderen jonger dan 6 maanden	0,40
Schapen, lammeren en geiten	0,15

A13b Botanisch hooiland

Doel

Botanische graslanden hebben vaak een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. Karakteristieke soorten zijn paardenbloem, scherpe boterbloem en pinksterbloem, en op de drogere percelen margriet, knoopkruid en leeuwentand. Op de wat vochtiger graslanden kunnen kamgrasweiden ontstaan. Botanisch waardevol grasland kan een belangrijke bijdrage leveren aan diverse vormen van beheer gericht op vogels, insecten, amfibieën en kleine zoogdieren. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron, en de wat open, ijle structuur van het gewas kan schuilgelegenheid bieden.

Het verschalen van de bodem bevordert de kruidenrijkdom: niet bemesten, geen bagger opbrengen en het maaisel afvoeren. Het juiste moment van maaien heeft een positieve invloed op de soortenrijkdom. Soms kan jaarlijks tweemaal maaien zinvol zijn.

Minder gewenste soorten zoals akkerdistel pleksgewijs maaien vóór de bloei zorgt dat de planten zich niet uitzaaien. Gevarieerd maai-beheer zorgt voor meer diversiteit in de begroeiing. Bijvoorbeeld door het deel dat grenst aan een landschapselement, een sloot of een berm slechts eenmaal (laat) te maaien en het andere deel tweemaal. Om meer structuur en zaden in de winterperiode te krijgen, kunt u het maaien van kruidenrijke en schrale randen of hoeken van het perceel een jaar overslaan.

Instapeisen

- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit Bijlage 2 zijn in transect aanwezig in het groeiseizoen.

Pakketvoorwaarden

1. U maait het grasland jaarlijks en voert het maaisel af;
2. Maaien is toegestaan ná 15 juni. Een tweede keer maaien en afvoeren is toegestaan indien het perceel erg voedselrijk is. De tweede maaibeurt kan het best in augustus / september plaatsvinden;
3. Klepelen is niet toegestaan;
4. Beweiding is niet toegestaan van 1 maart tot 1 augustus;
5. Bemesting en/of het opbrengen van bagger is niet toegestaan;
6. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is, na overleg en advies van het collectief, toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
7. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.

A13c Botanisch waardevolle weiderand

Doel

Botanische graslanden hebben vaak een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. Karakteristieke soorten zijn paardenbloem, scherpe boterbloem en pinksterbloem, en op de drogere percelen margriet, knoopkruid en leeuwentand. Op de wat vochtiger graslanden kunnen kamgrasweiden ontstaan. Botanisch waardevol grasland kan een belangrijke bijdrage leveren aan diverse vormen van beheer gericht op vogels, insecten, amfibieën en kleine zoogdieren. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron, en de wat open, ijle structuur van het gewas kan schuilgelegenheid bieden.

Het verschalen van de bodem bevordert de kruidenrijkdom: niet bemesten, geen bagger opbrengen en het maaisel afvoeren. Het juiste moment van maaien heeft een positieve invloed op de soortenrijkdom. Soms kan jaarlijks tweemaal maaien zinvol zijn.

Minder gewenste soorten zoals akkerdistel pleksgewijs maaien vóór de bloei zorgt dat de planten zich niet uitzaaien. Gevarieerd maai-beheer zorgt voor meer diversiteit in de begroeiing. Bijvoorbeeld door het deel dat grenst aan een landschapselement, een sloot of een berm slechts eenmaal (laat) te maaien en het andere deel tweemaal. Om meer structuur en zaden in de winterperiode te krijgen, kunt u het maaien van kruidenrijke en schrale randen of hoeken van het perceel een jaar overslaan.

Instapeisen

- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit Bijlage 2 zijn in transect aanwezig in het groeiseizoen;
- De rand ligt aan de buitenkant van het perceel.

Pakketvoorwaarden

1. U maait het grasland jaarlijks en voert het maaisel af;
2. Maaien is toegestaan ná 15 juni. Een tweede keer maaien en afvoeren is toegestaan indien het perceel erg voedselrijk is. De tweede maaibeurt kan het best in augustus / september plaatsvinden;
3. Klepelen is niet toegestaan;
4. Bemesting en/of het opbrengen van bagger is niet toegestaan;
5. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is, na overleg en advies van het collectief, toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
6. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.

A13d Botanisch waardevolle hooilandrand

Doel

Botanische graslanden hebben vaak een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. Karakteristieke soorten zijn paardenbloem, scherpe boterbloem en pinksterbloem, en op de drogere percelen margriet, knoopkruid en leeuwentand. Op de wat vochtiger graslanden kunnen kamgrasweiden ontstaan. Botanisch waardevol grasland kan een belangrijke bijdrage leveren aan diverse vormen van beheer gericht op vogels, insecten, amfibieën en kleine zoogdieren. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron, en de wat open, ijle structuur van het gewas kan schuilgelegenheid bieden.

Het verschalen van de bodem bevordert de kruidenrijkdom: niet bemesten, geen bagger opbrengen en het maaisel afvoeren. Het juiste moment van maaien heeft een positieve invloed op de soortenrijkdom. Soms kan jaarlijks tweemaal maaien zinvol zijn.

Minder gewenste soorten zoals akkerdistel pleksgewijs maaien vóór de bloei zorgt dat de planten zich niet uitzaaien. Gevarieerd maai-beheer zorgt voor meer diversiteit in de begroeiing. Bijvoorbeeld door het deel dat grenst aan een landschapselement, een sloot of een berm slechts eenmaal (laat) te maaien en het andere deel tweemaal. Om meer structuur en zaden in de winterperiode te krijgen, kunt u het maaien van kruidenrijke en schrale randen of hoeken van het perceel een jaar overslaan.

Instapeisen

- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit Bijlage 2 zijn in transect aanwezig in het groeiseizoen;
- De rand ligt aan de buitenkant van het perceel.

Pakketvoorwaarden

1. U maait het grasland jaarlijks en voert het maaisel af;
2. Maaien is toegestaan ná 15 juni. Een tweede keer maaien en afvoeren is toegestaan indien het perceel erg voedselrijk is. De tweede maaibeurt kan het best in augustus / september plaatsvinden;
3. Klepelen is niet toegestaan;
4. Beweiding is jaarrond niet toegestaan;
5. Bemesting en/of het opbrengen van bagger is niet toegestaan;
6. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is, na overleg en advies van het collectief, toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
7. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.

A13 Kwartelkoning grasland

Doel

De kwartelkoning is een trekvogel, die overwintert in Afrika. Pas laat in het voorjaar, vanaf mei, komen kwartelkoningen in Nederland aan. Zij zoeken dan een broedplaats in o.a. structuurrijke hooilanden. In Oost-Nederland broeden kwartelkoningen in de hooilanden, beheerd met pakket 13b, in de uiterwaarden langs de rivieren Rijn, Waal en IJssel. De broedperiode is van mei tot augustus. Daarom is bij aanwezigheid van kwartelkoningen uitgesteld maaien na 15 juni wenselijk, dit kan worden geregeld met pakket 13 e, f en g.

SOVON heeft een netwerk van waarnemers, die op bepaalde momenten op zoek gaan naar broedplaatsen (zg. roepplekken) van de kwartelkoning. Het Collectief onderhoudt contacten met de SOVON waarnemers over de locatie van deze roepplekken.

Als op uw perceel een roepplek van een kwartelkoning is waargenomen, neemt de coördinator van Collectief Rivierenland direct contact met u op om *last minute* beheer af te spreken. De aanbevolen oppervlakte bedraagt bij voorkeur ongeveer een straal van 250 meter rond de roepplek. Hierbij gelden rivierdijk, rivier, houtwallen, hagen, wegen en afrasteringen als uiterste begrenzing. Per situatie bepaalt het collectief de gewenste oppervlakte voor het last minute beheer.

Instapeisen

- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit Bijlage 2 zijn in transect aanwezig in het groeiseizoen.

Pakketvoorwaarden

1. U maait het grasland jaarlijks en voert het maaisel af;
2. Maaien is toegestaan ná 15 juni;
3. Klepelen is niet toegestaan;
4. *Pakket e, f en g* (uitgestelde maaidatum na 15 juni): u neemt een rustperiode in acht van datum x tot datum y (zie pakketten);
5. *Pakket e, f en g* (uitgestelde maaidatum na 15 juni): in de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
6. U maait van binnen naar buiten;
7. Het is niet toegestaan in het (schemer)donker te maaien;
8. Bemesting en/of het opbrengen van bagger is niet toegestaan;
9. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is, na overleg en advies van het collectief, toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
10. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.

PAKKETTEN	
13b1	Botanisch hooiland t.b.v. Kwartelkoning
13e	Botanisch hooiland met rust van 15 juni tot 20 juli (uitgestelde maaidatum van 5 weken)
13f	Botanisch hooiland met rust van 15 juni tot 3 augustus (uitgestelde maaidatum van 7 weken)
13g	Botanisch hooiland met rust van 15 juni tot 17 augustus (uitgestelde maaidatum van 9 weken)

A15 Wintervoedselakker

Doel

Het pakket Wintervoedselakker heeft een meerwaarde voor in Nederland overwinterende akkervogels zoals kneu, keep, patrijs, geelgors en veldleeuwerik. Niet geoogste zaden dienen voor hen als voedsel in de winter.

Pakketvoorwaarden

1. Minimaal 90% van de beheereenheid bestaat van 15 mei tot 15 maart van het volgende jaar uit zomergraan, wintergraan, bladrammenas of een combinatie van deze gewassen;
2. Op in ieder geval de buitenste randen (circa 12 meter breed) dienen minimaal 7 soorten akkerkruiden regelmatig verspreid over een groot deel van de rand voor te komen, die opgenomen zijn in het akkerbeheerplan. Als deze niet voorkomen, is inzaai noodzakelijk. Het collectief levert jaarlijks voor 1 februari een akkerbeheerplan op, met daarin voorwaarden voor zaaidichtheden en zaadmengsels.
3. U neemt een rustperiode in acht van 15 mei tot 15 maart;
4. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
5. In de rustperiode is bemesting van de beheereenheid niet toegestaan;
6. U zaait de beheereenheid jaarlijks tussen 16 maart en 30 april in met een gangbare zaaidichtheid, voor zover het zomergraan of bladrammenas betreft. Wanneer u kiest voor een combinatie van gewassen moet u deze in stroken naast elkaar telen;
7. Wintergraan kan niet twee jaar achtereen op hetzelfde beheereenheid worden geteeld. De beheereenheid mag, in overleg met het collectief, jaarlijks op een andere locatie worden aangelegd;
8. Chemische onkruidbestrijding is alleen mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer (bijlage 3). Het gebruik van insecticiden en fungiciden is niet toegestaan.

PAKKETTEN	
15a1	Wintervoedselakker 15 mei tot 15 maart, klei
15a2	Wintervoedselakker 15 mei tot 15 maart, zand

A18a3 Kruidenrijke akker

Doel

De kruidenrijke akker is van belang voor diverse soorten fauna in kleinschalige landschappen. De nectar, het stuifmeel, de zaden en de aangetrokken insecten vormen een belangrijke voedselbron voor veel dieren. Een goed ontwikkelde kruidenrijke akker is een bont pallet van grijsgeel of groengeel wuivende korenhalmen, rode klaprozen, witte kamilles en blauwe korenbloemen. Een niet te dicht gezaaid graangewas biedt ruimte voor de gewenste kruiden.

Pakketvoorwaarden

1. Op minimaal 90% tot maximaal 100% van de beheereenheid staat jaarlijks van 15 mei tot 15 juli graan (geen maïs);
2. Er dienen minimaal 7 soorten akkerkruiden regelmatig verspreid over een groot deel van de rand voor te komen, die opgenomen zijn in het akkerbeheerplan. Als deze niet voorkomen, is inzaai noodzakelijk. Het collectief levert jaarlijks voor 1 februari een akkerbeheerplan op, met daarin voorwaarden voor zaaidichtheden en zaadmengsels.
3. Het is niet toegestaan de beheereenheid te bemesten met kunstmest (dus ook geen bladbemesting) of drijfmest. Bemesting met vaste mest (stalmest, compost of champost) is na afstemming met en akkoord van het collectief wel toegestaan;
4. Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer (bijlage 3). Het gebruik van insecticiden en fungiciden is niet toegestaan.

Hoe maakt het collectief de afweging of bemesting met vaste mest is toegestaan?

Het collectief beoordeelt of de (eventueel ingezaaide) kruiden genoeg ruimte tussen het graan krijgen om mee op te kunnen groeien met het graan. Daarvoor is het belangrijk dat de bodem niet te voedselrijk is. Op verzoek van de deelnemer beoordeelt de veldcoördinator, eventueel samen met de ecooloog van het collectief, of en zo ja in welke mate, bemesting wenselijk is. Bij twijfel blijft bemesting een jaar achterwege.

A19 Kruidenrijke akkerranden

Doel

Kruidenrijke akkerranden zijn geschikt als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels zoals veldleeuwerik en patrijs. In kleinschalige landschappen bieden akkerranden daarnaast ook voedsel en schuilgelegenheid voor andere vogels (zoals keep, kneu, zomertortel of geelgors), zoogdieren, insecten, reptielen en amfibieën.

Akkerranden die bestaan uit een mengsel van bloemrijke kruiden en granen bedienen verschillende (akker)vogels. De kruidenrijke vegetatie trekt insecten aan, de (oliehoudende) zaden bieden voedsel in herfst en winter. Door de kruiden en het graan in de winter te laten overstaan, is ook in het winterhalfjaar schuilgelegenheid en van voedsel (zaden) aanwezig.

Akkerranden langs waterlopen zorgen dat er minder mest en bestrijdingsmiddelen in het water komen, waardoor de waterkwaliteit toeneemt. De ingezaaide kruiden trekken tot slot insecten aan die als natuurlijke plaagbestrijding fungeren, en daarmee bijdragen aan een verminderde noodzaak voor chemische onkruidbestrijding.

Instapeisen

- Een kruidenrijke akkerrand is minimaal 3 en maximaal 18 meter breed.

Pakketvoorwaarden

1. Op minimaal 90% van de beheereenheid staat jaarlijks van 15 mei tot 1 februari van het volgende jaar een combinatie van granen en ingezaaide kruiden;
2. Het collectief levert jaarlijks voor 1 februari een akkerbeheerplan op, met daarin voorwaarden voor zaaidichtheden en zaadmengsels en verstrekt een inzaaiadvies;
3. U draagt zelf zorg voor zaaigoed, passend binnen het akkerrandenbeheerplan. Extra inzaai van niet-inheemse kruiden of kruiden van niet-autochtone herkomst is niet toegestaan. U kunt zaaigoed afnemen bij het collectief;
4. U zaait de beheereenheid in tussen 1 februari en 15 mei met een zaaidichtheid conform het akkerbeheerplan;
5. Tussen 15 mei en 1 februari van het volgende jaar vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats;
6. Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan, tenzij:
 - het een rand betreft van tenminste 9 meter breed; én
 - zolang het gewas open genoeg blijft voor de ontwikkeling van kruiden tussen het graan.
 In dat geval is een bemesting met vaste mest (stalmest, compost of champost) toegestaan, na afstemming met en akkoord van het collectief;
7. Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer (bijlage 3). Het gebruik van insecticiden en fungiciden is niet toegestaan;
8. Beweiding is niet toegestaan;
9. U mag de beheereenheid jaarlijks op een ander bouwlandperceel aanleggen in afstemming en na akkoord van het collectief, mits u de gewijzigde locatie voor 1 mei doorgeeft aan het collectief;

PAKKETTEN	
19g1	Kruidenrijke akkerranden op klei
19g2	Kruidenrijke akkerranden op zand

Hoe maakt het collectief de afweging of verplaatsing van de kruidenrijke akkerrand is toegestaan?

Over het algemeen staat het collectief positief tegenover het rouleren van akkerranden. Wel is het van belang dat de kruidenrijke akkerrand nabij landschapselementen, struweelranden etc. is gelegen. Met andere woorden, dat de verplaatsing niet leidt tot een geïsoleerde rand.

Alleen als u de gewijzigde locatie voor 1 mei doorgeeft, heeft het collectief bij een akkoord voldoende tijd om de aanpassing te verwerken. Bij latere melding bestaat het risico dat het collectief de kruidenrijke akkerrand niet meer mee kan nemen in het betaalverzoek aan de overheid, wat weer een effect kan hebben op de uitbetaling aan u.

A19g3 Kievitrond

Doel

Kieviten broeden veelal op bouwland, met name maispercelen. Met braakstroken en het uitstellen van landbouwkundige bewerkingen zorgt u voor rust, schuilgelegenheid en een beter voedselaanbod voor de kievit. Dit vergroot de overleving van kieviten enorm.

Instapeisen

- De kievitrond is minimaal 9 meter en maximaal 18 meter breed.
- Op het betreffende of aangrenzende perceel zijn minimaal 5 legsels van kieviten aangetroffen of deze zijn te verwachten op basis van ervaringen in voorgaande jaren;

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid bestaat van 1 maart tot 1 september uit braak. Als er bij aanvang van de rustperiode begroeiing aanwezig is, dan werkt u deze voor 1 maart onder;
2. U neemt een rustperiode in acht van 1 maart tot 1 augustus;
3. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats;
4. Bemesting van de beheereenheid is jaarrond niet toegestaan;
5. Chemische onkruidbestrijding, insecticiden en fungiciden zijn niet toegestaan op de beheereenheid;
6. Beweiding is niet toegestaan.

Let op: neem voor de Gecombineerde Opgave contact op met het collectief voor advies over de te hanteren gewascode voor dit pakket.

A19g4 Patrijzenrand

Doel

Volgens Duits concept zal er middels ingezaaide stroken en/of blokken een kleurig en gunstig biotoop voor patrijzen en andere akkervogels ontwikkelen. Door robuuste brede randen wordt predatie via de grond beperkt.

De blokken liggen bij voorkeur niet langs doorgaande wegen of bos. Hiervan word jaarlijks 50% bloksgewijs geploegd, geëgd en opnieuw ingezaaid. Hierdoor ontstaat een afwisselend biotoop waardoor deze meerjarige bloemenblokken alles bieden wat een patrijs nodig heeft. Broedgelegenheid in het voorjaar, voedsel in de kuikenfase en dekking in de winter.

Instapeisen

- Een patrijzenrand is minimaal 12 en maximaal 30 meter breed;
- Om predatie vanuit de lucht te voorkomen ligt de patrijzenrand bij voorkeur minimaal 100 meter verwijderd van hoogopgaande beplanting (bosjes, bomenrijen, hoge solitaire bomen).

Pakketvoorwaarden

1. Op minimaal 90% van de beheereenheid staat jaarlijks van 1 mei tot 1 maart van het jaar erop een combinatie van ingezaaide kruiden en braak;
2. De rand bestaat uit 3 stroken: 1 braakstrook en 2 stroken kruiden die u beurtelings om het jaar onderwerpt en inzaait. De 2 kruidenstroken kunnen naast elkaar in de lengterichting (bij brede randen) of als blokken naast elkaar liggen. In overleg met en goedkeuring van het collectief mag u twee (bijna) grenzende beheereenheden als 2 aparte stroken beheren. De braakstrook is 3 meter breed en ligt altijd in de lengterichting naast een kruidenstrook;
3. Het collectief levert jaarlijks voor 1 februari een akkerbeheerplan op, met daarin voorwaarden voor zaaidichtheden en zaadmengsels en verstrekt een inzaaiadvies;
4. U draagt zelf zorg voor zaaigoed, passend binnen het akkerrandenbeheerplan. Extra inzaai van niet-inheemse kruiden of kruiden van niet-autochtone herkomst is niet toegestaan. U kunt zaaigoed afnemen bij het collectief;
5. In april van het eerste contract jaar zaait u de beheereenheid in met een voorgeschreven (tweejarig) mengsel conform akkerbeheerplan;
6. In maart of april van het tweede jaar werkt u de helft van de beheereenheid onder en zaait u dat deel opnieuw in. In het derde jaar volgt de andere helft;
7. Tussen 1 mei en 1 maart van het volgende jaar vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats, m.u.v. de braakstrook;
8. U bewerkt de braakstrook van 3 meter breed jaarlijks tussen 1 september en 15 april, zodat deze kaal blijft. In de periode van 1 maart tot 15 april mag een lichte grondbewerking (schoffelen, cultivateren, roteren, wiedeggen) worden uitgevoerd. In de periode 1 juli tot 15 september mag de rand eventueel gemaaid worden (maaisel mag blijven liggen).
9. Maaien van de beheereenheid is niet toegestaan, m.u.v. de braakstrook tussen 1 juli en 15 september;
10. Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan;
11. Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer (bijlage 3). Het gebruik van insecticiden en fungiciden is niet toegestaan;
12. Beweiding is niet toegestaan.

In het akkerbeheerplan staat het beheer van de braakstrook en de twee kruidenstroken nader toegelicht.

L20 Hakhoutbeheer: Houtwal en houtsingel

Doel

Houtwallen en houtsingels zijn als lijnvormig landschapselement een verbindingsweg door het agrarische landschap voor kleine zoogdieren, amfibieën (kamsalamander) en insecten (vliegend hert). Ze bieden nest-, schuil- en voedselgelegenheid voor vogels (grote lijster, spotvogel, zomertortel, kramsvogel en geelgors) en zoogdieren en zorgen simpelweg ook voor een aantrekkelijk cultuurlandschap.

Hakhoutbeheer is belangrijk voor deze elementen, daarbij zet u eens in de 6-15 jaar het element geheel af. U kunt enkele bomen sparen, bijvoorbeeld markante bomen, of bomen met holtes. De stobben lopen vervolgens vanzelf weer uit. Zonder actief hakhoutbeheer verandert de houtwal of houtsingel in een bomenrij zonder onderbegroeiing. Dergelijke elementen hebben een veel lagere bijdrage aan de biodiversiteit doordat zij minder schuil- en voedselgelegenheid bieden.

Instapeisen

- De houtwal of houtsingel is vrijliggend, lijnvormig en aaneengesloten;
- Het element bestaat uit een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/of struiken;
- Het element is periodiek afgezet in een cyclus van éénmaal per 6-15 jaar, met uitzondering van eventuele overstaanders (bomen die u spaart).

Pakketvoorwaarden

1. U zet het element gedurende de contractperiode éénmaal af (= eindkap);
2. U beheert ten minste 75% van de oppervlakte van het landschapselement als hakhout;
3. Het afzetten van het element en overige snoeiwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
4. Takken die over aangrenzende percelen hangen mag u het hele jaar door terugsnijden;
5. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element of u legt snoeiafval op rillen, mits dat de ondergroei en/of het uitlopen van de stobben niet schaadt. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
6. Nadat het groot onderhoud (afzetten) aan de houtsingel of houtwal is verricht, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
7. Als het element is voorzien van een wallichaam, houdt u deze in stand;
8. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
9. Het is niet toegestaan het raster aan de houtwal of houtsingel te bevestigen;
10. U mag geen sloopmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
11. Bemesting is niet toegestaan;
12. Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden;
13. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
14. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

PAKKETTEN	
20c6	Houtwal en houtsingel, jaarlijks beheer + eindkap cyclus 10 jaar
20c7	Houtwal en houtsingel, jaarlijks beheer + eindkap cyclus 25 jaar
20e3	Houtwal en houtsingel, eindkap cyclus 10-12 jaar

Beheeradvies

- *Zorg dat de af te zetten lengte houtwal of houtsingel minimaal 1,5 tot 2 maal de boomhoogte van de aangrenzende bomen is. Er is dan voldoende lichtinval, zodat de stobben weer kunnen uitlopen;*
- *Zet de staken af voordat ze 15 centimeter dik zijn (gemeten op 1 meter boven de hakhoutstoof). Daarmee blijven de hakhoutstoven vitaal en lopen ze makkelijker opnieuw uit;*
- *Houtwallen of houtsingels langer dan 100 meter kunt u het best in minimaal twee fasen afzetten. Ca. 50% van het element zet u in het ene jaar af, en ca. 50% minimaal 2 jaar later. Daarmee blijft altijd geschikt leefgebied beschikbaar voor vogels, zoogdieren, amfibieën en insecten.*

L20c8 Startpakket hakhoutbeheer

Doel

Houtwallen en houtsingels zijn als lijnvormig landschapselement een verbindingsweg door het agrarische landschap voor kleine zoogdieren, amfibieën (kamsalamander) en insecten (vliegend hert). Ze bieden nest-, schuil- en voedselgelegenheid voor vogels (grote lijster, spotvogel, zomertortel, kramsvogel en geelgors) en zoogdieren en zorgen simpelweg ook voor een aantrekkelijk cultuurlandschap.

Hakhoutbeheer is belangrijk voor deze elementen, daarbij zet u eens in de 6-15 jaar het element geheel af. U kunt enkele bomen sparen, bijvoorbeeld markante bomen, of bomen met holtes. De stobben lopen vervolgens vanzelf weer uit. Zonder actief hakhoutbeheer verandert de houtwal of houtsingel in een bomenrij zonder onderbegroeiing. Dergelijke elementen hebben een veel lagere bijdrage aan de biodiversiteit doordat zij minder schuil- en voedselgelegenheid bieden.

Voor jonge beplanting is er nog geen sprake van periodieke afzet. Ook kan oudere beplanting kort voor de contractperiode zijn afgezet, waardoor nieuw groot onderhoud niet nodig is. Voor deze elementen geldt het startpakket.

Instapeisen

- De houtwal of houtsingel is vrijliggend, lijnvormig en aaneengesloten;
- Het element bestaat uit een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/of struiken;

Pakketvoorwaarden

1. U beheert ten minste 75% van de oppervlakte van het landschapselement als hakhout;
2. Snoeiwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
3. Takken die over aangrenzende percelen hangen mag u het hele jaar door terugsnoeien;
4. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
5. U zorgt in de winterperiode voor herplant (inboet) van uitgevallen jonge aanplant;
6. Als het element is voorzien van een wallichaam, houdt u deze in stand;
7. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
8. Het is niet toegestaan het raster aan de houtwal of houtsingel te bevestigen;
9. U mag geen slootmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
10. Bemesting is niet toegestaan;
11. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
12. Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden;
13. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

L20b4 Hakhoutbeheer: Elzensingel

Doel

Elzensingels zijn als lijnvormig landschapselement een verbindingsweg door het agrarisch landschap. Het element is van belang voor vogels, amfibieën en insecten. Ze bieden nest-, schuil- en voedselgelegenheid voor vogels en kleine zoogdieren en zorgen simpelweg ook voor een aantrekkelijk cultuurlandschap.

Hakhoutbeheer is belangrijk voor deze elementen, daarbij zet u eens in de 6-21 jaar het element geheel af. De stobben lopen vervolgens vanzelf weer uit.

Instapeisen

- De elzensingel is vrijliggend, lijnvormig en aaneengesloten;
- Het element bestaat uit een éénrijige beplanting van overwegend Zwarte els (*Alnus glutinosa*);
- Het element is periodiek afgezet in een cyclus van éénmaal per 6-21 jaar.

Pakketvoorwaarden

1. U zet het element gedurende de contractperiode éénmaal af (= eindkap);
2. U beheert ten minste 75% van de oppervlakte van het landschapselement als hakhout;
3. Het afzetten van het element en overige snoeiwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
4. Takken die over aangrenzende percelen hangen mag u het hele jaar door terugsnoeien;
5. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
6. Nadat het groot onderhoud (afzetten) aan de elzensingel is verricht, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
7. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
8. Het is niet toegestaan het raster aan de elzensingel te bevestigen;
9. U mag geen sloopmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
10. Bemesting is niet toegestaan;
11. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
12. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

Beheeradvies

- *Zet de staken af voordat ze 15 centimeter dik zijn(gemeten op 1 meter boven de hakhoutstoof). Daarmee blijven de hakhoutstoven vitaal en lopen ze makkelijker opnieuw uit;*
- *Elzensingels langer dan 100 meter kunt u het best in in minimaal twee fasen afzetten. Ca. 50% van het element zet u in het ene jaar af, en ca. 50% minimaal 2 jaar later. Daarmee blijft altijd geschikt leefgebied beschikbaar voor vogels, kleine zoogdieren, amfibieën en insecten.*

L21 Beheer van bomenrijen: knotbomen

Doel

Knotbomen zijn bomen met een opgaande stam, waarbij periodiek de boven op die stam groeiende takken (of pruik) worden geoogst. Door die oogst ontstaat er op deze hoogte een vergroeiing van de stam: de knot. De meest bekende soorten zijn wilg, eik, els, es of populier.

Knoteiken worden traditioneel één keer in de tien tot vijftien jaar geknot. Bij knotessen en -elzen gebeurde dat eens in de vijf tot acht jaar en knotwilgen en knotpopulieren worden meestal eens in de vier tot zes jaar geknot. Knotbomen zijn karakteristieke landschapselementen. Vooral oude knotbomen zijn van groot belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedplek voor vogels als rans- en steenuil die gebruikt maakt van geschikte holtes. Ook diverse soorten vleermuizen maken gebruik van holle knotbomen. Dat geldt ook voor allerlei soorten muizen en marterachtigen als bunzing en hermelijn. De vroeg in het voorjaar bloeiende knotwilgen zijn belangrijk voor bijen en andere insecten die van stuifmeel en nectar leven.

De stam van een knotboom wordt periodiek op een hoogte van circa 2 meter boven maaiveld afgezet (geknot). De takken worden afgezaagd op 5 tot 10 cm van de kruin in een horizontaal vlak, zodat een stompje tak blijft staan. Hierdoor ontstaan sneller holten die gunstig zijn voor holenbroeders en eenden.

Instapeisen

- De knotbomenrij is vrijliggend, lijnvormig en aaneengesloten;
- De knot bevindt zich op minimaal 1 meter hoogte boven het maaiveld.

Pakketvoorwaarden

1. U knot de knotbomenrij gedurende de contractperiode éénmaal;
2. Het knotten of overige snoeiwerkzaamheden vindt alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
3. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
4. Nadat het groot onderhoud (knotten) aan de knotbomenrij is verricht, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
5. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
6. Het is niet toegestaan het raster aan de knotbomen te bevestigen;
7. U mag geen sloopmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
8. Bemesting is niet toegestaan;
9. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
10. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

PAKKETTEN	
21a4	Knotbomenrij diameter <20 cm
21a5	Knotbomenrij diameter 20-60 cm
21a6	Knotbomenrij diameter >60 cm

Beheeradvies

- *Knot niet alle bomen gelijktijdig. Breng spreiding aan door bijvoorbeeld jaarlijks 20% van de bomen te knotten. Daardoor is er altijd schuilmogelijkheid van steenuilen en andere dieren beschikbaar.*

L22a Knip- of scheerheg (jaarlijks beheer)

Doel

Heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Ze komen overal voor, maar zijn vooral te vinden rondom boomgaarden bij boerderijen. In het Maasheggen gebied is de knip- en scheerheg (die daar veelal gevlochten wordt) een karakteristiek element in het landelijk gebied. Knip- en scheerheggen zijn van belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedgebied voor struweelvogelsoorten als braamsluiper en kneu en als leefgebied voor vele soorten insecten en daarmee weer als voedselgebied voor vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Ze worden door vleermuizen gebruikt als oriëntatiestructuur.

Instapeisen

- De knip- of scheerheg is vrijliggend, lijnvormig en aaneengesloten;
- De heg bestaat uit inheemse soorten.

Pakketvoorwaarden

1. U knipt of scheert de heg jaarlijks éénmaal aan drie zijden van de heg;
2. Onderhoudswerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 15 juni en 15 maart;
3. Na het knippen of scheren heeft de heg een minimale hoogte van 0,8 meter;
4. Het gebruik van een klepelmaaier is niet toegestaan;
5. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
6. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
7. Het is niet toegestaan het raster aan de heg te bevestigen;
8. U mag geen slootmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
9. Bemesting is niet toegestaan;
10. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
11. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

L22b Knip- of scheerheg (eenmaal per 2-3 jaar beheer)

Doel

Heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Ze komen overal voor, maar zijn vooral te vinden rondom boomgaarden bij boerderijen. In het Maasheggen gebied is de knip- en scheerheg (die daar veelal gevlochten wordt) een karakteristiek element in het landelijk gebied. Knip- en scheerheggen zijn van belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedgebied voor struweelvogelsoorten als braamsluiper en kneu en als leefgebied voor vele soorten insecten en daarmee weer als voedselgebied voor vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Ze worden door vleermuizen gebruikt als oriëntatiestructuur.

Instapeisen

- De knip- of scheerheg is vrijliggend, lijnvormig en aaneengesloten;
- De heg bestaat uit inheemse soorten.

Pakketvoorwaarden

1. U knipt of scheert de heg minimaal éénmaal per 3 jaar en maximaal eenmaal per 2 jaar aan drie zijden van de heg;
2. Onderhoudswerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 15 juni en 15 maart;
3. Na het knippen of scheren heeft de heg een minimale hoogte van 0,8 meter;
4. Het gebruik van een klepelmaaier is niet toegestaan;
5. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
6. Nadat u de heg heeft geknipt of geschoren, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
7. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
8. Het is niet toegestaan het raster aan de heg te bevestigen;
9. U mag geen slotmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
10. Bemesting is niet toegestaan;
11. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
12. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

L23a Struweelhaag (snoeicyclus 5 – 7 jaar)

Doel

Struweelhagen onderscheid zich van de knip- en scheerhaag door de extensievere vorm van beheer. Het zijn vrij uitlopende hagen van veelal doornige struikvormers, zoals meidoorn en sleedoorn die eens in 5-7 jaar wordt afgezet. Deze hagen vormen een belangrijk leefgebied voor soorten als kamsalamander, grote lijster, steenuil, zomertortel, kneu en geelgors. De hagen bieden nest- en schuilgelegenheid en de bessen zorgen voor voedsel voor veel vogels.

Het riviereengebied staat bekend om de vele struweelhagen als scheiding tussen de percelen.

Instapeisen

- De struweelhaag is vrijliggend, lijnvormig en aaneengesloten;
- De haag bestaat uit inheemse soorten.

Pakketvoorwaarden

1. U snoeit het element gedurende de contractperiode éénmaal aan drie zijden.
2. Werkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart.
3. Takken die over aangrenzende percelen hangen mag u het hele jaar door terug snoeien;
4. Na het snoeien heeft de haag een hoogte van tenminste 1,00 meter en een breedte van tenminste 0,8 meter. Het snoeien mag gecombineerd worden met het vlechten van de haag;
5. Het gebruik van een klepelmaaier is niet toegestaan;
6. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
7. Nadat het groot onderhoud (snoeien) aan de struweelhaag is verricht, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
8. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
9. Het is niet toegestaan het raster aan de struweelhaag te bevestigen;
10. U mag geen slootmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
11. Bemesting is niet toegestaan;
12. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
13. Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden;
14. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

Beheeradvies

- *Struweelhagen langer dan 100 meter kunt u het best in minimaal twee fasen afzetten. Ca. 50% van het element zet u dan in het ene jaar af, en ca. 50% minimaal 2 jaar later. Daarmee blijft altijd geschikt leefgebied beschikbaar voor vogels, kleine zoogdieren, amfibieën en insecten.*

L23b Struweelhaag (snoeicyclus > 12 jaar)

Doel

Struweelhagen onderscheid zich van de knip- en scheerhaag door de extensievere vorm van beheer. Het zijn vrij uitlopende hagen van veelal doornige struikvormers, zoals meidoorn en sleedoorn die in een cyclus van >12 jaar wordt afgezet. Deze hagen vormen een belangrijk leefgebied voor soorten als kamsalamander, grote lijster, steenuil, zomertortel, kneu en geelgors. De hagen bieden nest- en schuilgelegenheid en de bessen zorgen voor voedsel voor veel vogels.

Het rivierengebied staat bekend om de vele struweelhagen als scheiding tussen de percelen.

Instapeisen

- De struweelhaag is vrijliggend, lijnvormig en aaneengesloten;
- De haag bestaat uit inheemse soorten.

Pakketvoorwaarden

1. U zet het element gedurende de contractperiode éénmaal af;
2. Het afzetten van het element en overige snoeiwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart.
3. Takken die over aangrenzende percelen hangen mag u het hele jaar door terugsnoeien;
4. Het gebruik van een klepelmaaier is niet toegestaan;
5. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
6. Nadat het groot onderhoud (snoeien) aan de struweelhaag is verricht, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
7. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
8. Het is niet toegestaan het raster aan de struweelhaag te bevestigen;
9. U mag geen slootmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
10. Bemesting is niet toegestaan;
11. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
12. Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden;
13. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

Beheeradvies

- *Struweelhagen langer dan 100 meter kunt u het best in minimaal twee fasen afzetten. Ca. 50% van het element zet u dan in het ene jaar af, en ca. 50% minimaal 2 jaar later. Daarmee blijft altijd geschikt leefgebied beschikbaar voor vogels, kleine zoogdieren, amfibieën en insecten.*

L23a1 Startpakket struweelhaag

Doel

Struweelhagen onderscheid zich van de knip- en scheerhaag door de extensievere vorm van beheer. Het zijn vrij uitlopende hagen van veelal doornige struikvormers, zoals meidoorn en sleedoorn die in een cyclus van >12 jaar of 5-7 jaar wordt afgezet. Deze hagen vormen een belangrijk leefgebied voor soorten als kamsalamander, grote lijster, steenuil, zomertortel, kneu en geelgors. De hagen bieden nest- en schuilgelegenheid en de bessen zorgen voor voedsel voor veel vogels.

Het rivierengebied staat bekend om de vele struweelhagen als scheiding tussen de percelen.

Voor jonge beplanting is er nog geen sprake van periodieke afzet. Ook kan oudere beplanting kort voor de contractperiode zijn afgezet, waardoor nieuw groot onderhoud niet nodig is. Voor deze elementen geldt het startpakket.

Instapeisen

- De struweelhaag is vrijliggend, lijnvormig en aaneengesloten;
- De haag bestaat uit inheemse soorten.

Pakketvoorwaarden

1. Snoeiwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart.
2. Takken die over aangrenzende percelen hangen mag u het hele jaar door terugsnoeien;
3. Het gebruik van een klepelmaaier is niet toegestaan;
4. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
5. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
6. Het is niet toegestaan het raster aan de struweelhaag te bevestigen;
7. U mag geen slotmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
8. Bemesting is niet toegestaan;
9. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
10. Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden;
11. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

L24 Struweelrand

Doel

Een struweelrand kan zich ontwikkelen vanuit een extensief beheerde situatie, bijvoorbeeld onder een rasterdraad, op een steilrand of in een droge greppel, maar ook aangeplant worden. Afhankelijk van het beheer ontstaan dan randen die vooral bestaan uit ruigtekruiden, struiken of een combinatie van beide. Een struweelrand kan vrijliggend zijn maar ook tegen een ander element aan liggen, bijvoorbeeld als overgang van een houtsingel, knobbomenrij of bosje naar het aangrenzende intensiever gebruikte grasland.

Struweelranden leveren een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit doordat ze een leefgebied kunnen bieden aan vogels als braamsluiper, patrijs, geelgors, spotvogel en voor zoogdieren als de hazelmuis. Door het extensieve beheer van deze randen, is er veel rust en dekking. Bloeiende ruigtekruiden trekken veel nectardrinkende insecten en daarmee insectenetende vogels. Insecten met een meerjarige levenscyclus vinden hier een ideaal biotoop met aangrenzend kortere vegetaties of juist opgaande beplanting. Solitaire struiken en bomen zijn voor vogels ideale zangposten en bieden nestgelegenheid.

Pakketvoorwaarden

1. U snoeit jaarlijks tot maximaal 50% van de beheereenheid, dit is alleen toegestaan in de periode tussen 1 november en 15 maart. Het overige deel houdt u in stand.
2. U schoont of maait jaarlijks tot maximaal 50 % van de beheereenheid, dit is alleen toegestaan in de periode tussen 15 juli tot 15 maart;
3. U mag het deel van de rand met kruidachtige begroeiing maximaal 1 maal per 3 jaar maaien;
4. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
5. Nadat het groot onderhoud (snoeien, schonen of maaien) aan de struweelrand is verricht, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - o het nummer van de beheereenheid
 - o de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - o de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
6. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
7. U mag geen slootmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
8. Bemesting is niet toegestaan;
9. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op max. 10% van de beheereenheid;
10. Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden;
11. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

PAKKETTEN	
24a3	Struweelrand jaarlijks beheer + 1x periodiek beheer eens per 3 jaar (kruidachtige begroeiing en bramen) + 1 x periodiek beheer 10e jaar (struiken en bomen)
24a4	Struweelrand: jaarlijks beheer + 1x periodiek beheer eens per 3 jaar (kruidachtige begroeiing en bramen)

L26 Half- en hoogstamboomgaard

Doel

Een half- of hoogstamboomgaard is een boomgaard of boomweide met fruitrassen of notenbomen. Het werkgebied van Collectief Rivierenland staat bekend om de vele boomgaarden.

Half- en hoogstamfruitboomgaarden zijn niet alleen landschappelijk van grote waarde, maar hebben vaak ook grote ecologische waarde door het voorkomen van in holten broedende vogels als steenuil. Daarnaast zijn ze ook van belang als broedgebied voor soorten als grauwe klauwier, diverse soorten spechten en kramsvogel en als leefgebied voor zoogdieren als bunzing, mits elementen als struwelen en oude loofbossen ook aanwezig zijn in de directe omgeving.

Van oudsher voelt de steenuil zich thuis in oude hoogstamboomgaarden door het voorkomen van nestholtes. Als deze er (nog) niet zijn kunt u een steenuilenkast ophangen om geschikte nestgelegenheid voor deze soort te creëren.

Een belangrijk onderdeel van de boomgaard is de onderbegroeiing. Een kruidenrijke vegetatie zorgt voor insecten waar diverse vogels op afkomen. Bij beweiding ontstaat een wat pollige structuur in het grasland waar muizen zich thuisvoelen: een belangrijk onderdeel van het steenuilen menu. Ook trekken de aanwezige mestflatten kevers en andere insecten aan waar de steenuil van profiteert.

Instapeisen

- De boomgaard bevat minimaal 80 bomen per hectare;
- De boomgaard bevat maximaal 10% notenbomen;
- De stam van de fruitboom is minimaal 1,5 meter hoog, tenzij het een oude halfstamboomgaard bij een historische boerderij betreft;
- De onderbegroeiing bestaat uit een grazige vegetatie (geen gazon).

Pakketvoorwaarden

1. U snoeit appel of perenbomen ten minste eenmaal per 2 jaar. Voor andere soorten geldt alleen vorm- of onderhoudssnoei indien nodig;
2. Snoeiwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 15 juli en 15 maart;
3. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
4. Nadat het groot onderhoud (snoeien) aan de boomgaard is verricht, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - het aantal bomen dat gesnoeid is
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
5. U laat de boomgaard jaarlijks beweiden of maait de onderbegroeiing jaarlijks waarbij u het maaisel afvoert;
6. Schade door vee of maaierwerkzaamheden is niet toegestaan. Bij begrazing of beweiding voorziet u de bomen van een boomkorf of raster;
7. Het is niet toegestaan het raster aan de boom te bevestigen;
8. Bemesting met ruige mest (geen pluimveemest) of kalk is toegestaan, mits deze is aangepast aan de ontwikkeling van een kruidenrijke vegetatie: er moet een flink aandeel (circa 10%) bloeiende kruiden aanwezig zijn tussen de grassen. U draagt daarbij zorg dat u de fruitbomen en wortels niet beschadigt;
9. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jakobskruid op max. 10% van de beheereenheid. Het gebruik van insecticiden en fungiciden is niet toegestaan;
10. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

PAKKETTEN	
26a	Hoogstamboomgaard snoeien eens per 2 jaar
26b	Halfstamboomgaarden bij historische boerderijen

L26a1 Startpakket hoogstamboomgaard

Doel

Een hoogstamboomgaard is een boomgaard of boomweide met fruitrassen of notenbomen. Het werkgebied van Collectief Rivierenland staat bekend om de vele boomgaarden.

Hoogstamfruitboomgaarden zijn niet alleen landschappelijk van grote waarde, maar hebben vaak ook grote ecologische waarde door het voorkomen van in holten broedende vogels als steenuil. Daarnaast zijn ze ook van belang als broedgebied voor soorten als grauwe klauwier, diverse soorten spechten en kramsvogel en als leefgebied voor zoogdieren als bunzing, mits elementen als struwelen en oude loofbossen ook aanwezig zijn in de directe omgeving.

Van oudsher voelt de steenuil zich thuis in oude hoogstamboomgaarden door het voorkomen van nestholtes. In een jonge boomgaard zijn deze (nog) niet aanwezig en is het van belang nestgelegenheid te creëren door een steenuilenkast op te hangen.

In boomgaarden met (overwegend) jonge bomen is er nog geen sprake van uitgebreide snoeiwerkzaamheden. De focus ligt dan op vormsnoei. Voor deze boomgaarden geldt het startpakket.

Een belangrijk onderdeel van de boomgaard is de onderbegroeiing. Een kruidenrijke vegetatie zorgt voor insecten waar diverse vogels op afkomen. Bij beweiding ontstaat een wat pollige structuur in het grasland waar muizen zich thuisvoelen: een belangrijk onderdeel van het steenuilen menu. Ook trekken de aanwezige mestflatten kevers en andere insecten aan waar de steenuil van profiteert.

Instapeisen

- De boomgaard bevat minimaal 80 bomen per hectare;
- De boomgaard bevat maximaal 10% notenbomen;
- De stam van de fruitboom is minimaal 1,5 meter hoog;
- De onderbegroeiing bestaat uit een grazige vegetatie (geen gazon);
- Er is een nestkast aanwezig voor de steenuil.

Pakketvoorwaarden

1. U snoeit de fruitbomen ten minste eenmaal per 2 jaar met een focus op vormsnoei;
2. Snoeiwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 15 juli en 15 maart;
3. U verwijdert snoei- en maaiafval uit het element. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
4. U laat de boomgaard jaarlijks beweiden of maait de onderbegroeiing jaarlijks waarbij u het maaisel afvoert;
5. Schade door vee of maaiwerkzaamheden is niet toegestaan. Bij begrazing of beweiding voorziet u de bomen van een boomkorf of raster;
6. Het is niet toegestaan het raster aan de boom te bevestigen;
7. Bemesting met ruige mest (geen pluimveemest) of kalk is toegestaan, mits deze is aangepast aan de ontwikkeling van een kruidenrijke vegetatie: er moet een flink aandeel (circa 10%) bloeiende kruiden aanwezig zijn tussen de grassen. U draagt daarbij zorg dat u de fruitbomen en wortels niet beschadigt;
8. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jakobskruid op max. 10% van de beheereenheid. Het gebruik van insecticiden en fungiciden is niet toegestaan;
9. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

L27 Hakhoutbosje

Doel

Boeren hebben al eeuwenlang behoefte aan hout voor allerlei doeleinden. Het kan hierbij gaan om brandhout, staken voor de groentetuin of hout voor gereedschapsstelen. Dit soort bosjes wordt in de volksmond ook wel geriefhoutbosjes genoemd. Dergelijke bosjes worden van oudsher als hakhout beheerd. Hakhoutbosjes zijn van groot belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als leefgebied voor diverse vogels en zoogdieren. Met name voor de grote lijster en de spotvogel vormen ze een belangrijk broedbiotoop. Met de aanwezigheid van overstaanders (bomen die niet worden gekapt bij het periodieke onderhoud) verhoogt u de ecologische waarde van uw hakhoutbosje.

Instapeisen

- Het bosje is vrijliggend en vlakvormig;
- Het element bestaat uit een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/of struiken;
- Het element is periodiek afgezet, met uitzondering van eventuele overstaanders (bomen die u spaart).

Pakketvoorwaarden

1. U zet het element gedurende de contractperiode éénmaal af (= eindkap)
2. U beheert ten minste 80% van de oppervlakte van het landschapselement als hakhout;
3. Het afzetten van het element en overige snoeiwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
4. Takken die over aangrenzende percelen hangen mag u het hele jaar door terugsnijden;
5. U verwijdert snoeiafval uit het element of u legt snoeiafval op rillen, mits dat de ondergroei en/of het uitlopen van de stobben niet schaadt. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
6. Nadat het groot onderhoud (afzetten) aan het hakhoutbosje is verricht, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
7. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
8. Het is niet toegestaan het raster aan het hakhoutbosje te bevestigen;
9. U mag geen slootmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
10. Bemesting is niet toegestaan;
11. Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden;
12. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
13. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

PAKKETTEN	
27a2	Hakhoutbosje met langzaamgroeiende soorten (zomereik, wintereik, berk en haag beuk dominant) jaarlijks beheer + eindkap (cyclus 15 jaar)
27b2	Hakhoutbosje met snelgroeiende soorten (zwarte els en/of gewone es dominant) jaarlijks beheer + eindkap (cyclus 10 jaar)

Beheeradvies

- *Bosjes kunt u het best in minimaal twee fasen afzetten. Ca. 50% van het element zet u dan in het ene jaar af, en ca. 50% minimaal 2 jaar later. Daarmee blijft altijd geschikt leefgebied beschikbaar voor vogels, zoogdieren, amfibieën en insecten.*

L29a2 Bosje

Doel

Een bosje is een vlakvormige houtopstand die vroeger vaak aangeplant en beheerd werd als hakhout, maar doorgeschoten is en niet meer als hakhout wordt beheerd. Dergelijke bosjes zijn, zeker in combinatie met aanliggende zomen en/of kruidenrijke perceelranden, van belang voor de biodiversiteit als leefgebied voor vogels als geelgors (gebruikt de bomen als zangplek), grote lijster, torenvalk en ransuil. Dit geldt ook voor zoogdieren als gewone dwergvleermuis en laatvlieger, mits er overstaanders in de vorm van hoge of oude bomen aanwezig zijn.

Instapeisen

- Het bosje is vrijliggend en vlakvormig;
- Het element bestaat uit een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/of struiken;
- Het element is minimaal 10 are en maximaal 1 hectare groot.

Pakketvoorwaarden

1. U beheert het element voor maximaal 80% als bos met hoog opgaande bomen;
2. U beheert de randen van het element als hakhout (minimaal 20% hakhout);
3. Gedurende de contractperiode zet u de rand éénmaal af (= periodiek beheer);
4. Het afzetten van de rand en overige snoeiwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
5. Takken die over aangrenzende percelen hangen mag u het hele jaar door terug snoeien;
6. U verwijdert snoeiafval uit het element of u legt snoeiafval op rillen, mits dat de ondergroei en/of het uitlopen van de stobben niet schaadt. Als u het snoeiafval versnipperd, voert u de snippers af.
7. Nadat het groot onderhoud (afzetten) aan het bosje is verricht, doet u daarvan binnen 7 dagen **melding** bij het collectief. De melding gaat vergezeld van een formulier met daarop:
 - het nummer van de beheereenheid
 - de oppervlakte waarop onderhoud is uitgevoerd
 - de datum waarop het onderhoud is uitgevoerd
8. Vee mag het element niet betreden of beschadigen;
9. Het is niet toegestaan het raster aan het hakhoutbosje te bevestigen;
10. U mag geen slootmaaisel, bagger, maaisel of tuinafval verwerken in de beheereenheid;
11. Bemesting is niet toegestaan;
12. Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden;
13. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid.
14. Branden is niet toegestaan in of in de directe omgeving van het element.

A13c1 Actief randenbeheer grasland (Waterschap Rivierenland)

Doel

Door geen bemesting of bestrijdingsmiddelen te gebruiken in de rand, beperkt u de uitspoeling daarvan in het oppervlaktewater. Daardoor verbetert de waterkwaliteit.

Instapeisen

- De rand is gelegen langs een watervoerende sloot;
- De rand is 4 meter breed;
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit Bijlage 2 zijn in transect aanwezig in het groeiseizoen.

Pakketvoorwaarden

1. U maait de rand jaarlijks minimaal één keer voor 1 oktober;
2. U voert het maaisel binnen 7 dagen af;
3. Scheuren, frezen of herinzaai is niet toegestaan. Doorzaai is, na overleg en advies van het collectief, toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
4. Indien nodig verplaatst u rasters, dusdanig dat het waterschap ongehinderd (maai)werkzaamheden aan de watergang kan uitvoeren met breedspoormateriaal (rij- en werkbreedte van 4 meter);
5. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jakobskruiskruid, paardeartaart en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid;
6. Mechanische onkruidbestrijding door middel van maaien is pleksgewijs toegestaan;
7. Klepelen en bloten is niet toegestaan;
8. Bemesting is niet toegestaan;
9. U mag geen bagger opbrengen;
10. U voert slootmaaisel binnen 7 dagen van de rand af.

A19a1 Actief randenbeheer bouwland (Waterschap Rivierenland)

Doel

Door geen bemesting of bestrijdingsmiddelen te gebruiken in de rand, beperkt u de uitspoeling daarvan in het oppervlaktewater. Daardoor verbetert de waterkwaliteit.

Instapeisen

- De rand is gelegen langs een watervoerende sloot;
- De rand is 4 meter breed langs A-waterlopen. Langs B- en C-waterlopen is een breedte van 3 of 4 meter mogelijk;

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid bestaat van 15 mei tot 1 september voor minimaal 90% van de oppervlakte uit gras of ingezaaide kruiden;
2. U maait de rand jaarlijks minimaal één keer en maximaal twee keer in de periode vanaf 15 juni tot 1 oktober;
3. U voert het maaisel binnen 7 dagen af;
4. Scheuren of frezen is niet toegestaan;
5. Mechanische onkruidbestrijding door middel van maaien is pleksgewijs toegestaan;
6. Bemesting is niet toegestaan;
7. Beweiding is niet toegestaan;
8. U mag de rand incidenteel berijden t.b.v. de bereikbaarheid van de gewassen op het aangrenzende perceel en/of voor slootonderhoud;
9. U voert slootmaaisel binnen 7 dagen van de rand af.

Bijlage 1 Cumulatietabel

Cumulatie is het 'stapelen' van pakketten. In onderstaande tabel wordt in de tweede kolom aangegeven welke cumulatiemogelijkheden er binnen ANLb zijn. In de derde kolom wordt aangegeven met welk grondgebruik het pakket gecombineerd kan worden.

Pakket	Cumulatiemogelijkheden	Grondgebruik
1	Cumulatie toegestaan met 7	Grasland
2	Cumulatie niet toegestaan	Grasland
3	Cumulatie niet toegestaan	Grasland
4	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland / grasland
5	Cumulatie toegestaan met 7	Grasland
6	Cumulatie toegestaan met 7	Grasland
7	Alleen toegestaan in combinatie met 1, 5 en 6	Grasland
9	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
10	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
13	Cumulatie niet toegestaan	Grasland
15	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
18	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
19	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
20	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
21	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
22	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
23	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
24	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
26	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
27	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
29	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement

Bijlage 2 Lijst met indicatorsoorten

In een transect van 100 meter lang en 4 meter breed dienen minimaal 4 verschillende soorten uit onderstaande lijst in het groeiseizoen (april t/m oktober) aanwezig te zijn.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Gewoon duizendblad	<i>Achilla millefolium</i>
Wilde bertram	<i>Achillea ptarmica</i>
Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>
Dotterbloem	<i>Caltha palustris</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>
Knoopkruid	<i>Centaurea jacea</i>
Akkerhoornbloem	<i>Cerastium arvense</i>
Kale jonker	<i>Cirsium palustre</i>
Groot streepzaad	<i>Crepis biennis</i>
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis</i> s.l.
Wilde peen	<i>Daucus carota</i>
Kruisdistel	<i>Eryngium campestre</i>
Moerasspirea	<i>Filipendula ulmara</i>
Moeraswalstro	<i>Galium palustre</i>
Geel walstro	<i>Galium verum</i>
Glad walstro	<i>Galium mollugo</i>
Muizenoor	<i>Hieracium pilosella</i>
Sint-Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>
Kantig hertshooi	<i>Hypericum maculatum</i>
Gevleugeld hertshooi	<i>Hypericum tetrapterum</i>
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>
Zandblauwtje	<i>Jasione montana</i>
Veldlathyrus	<i>Lathyrus pratensis</i>
Vertakte leeuwentand	<i>Leontodon autumnalis</i>
Kleine leeuwentand	<i>Leontodon saxatilis</i>
Ruige leeuwentand	<i>Leontodon hispidus</i>
Gewone margriet	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Gewone rolklaver	<i>Lotus corniculatus</i>
Moerasrolklaver	<i>Lotus pedunculatus</i>
Smalle rolklaver	<i>Lotus glaber</i>
Penningkruid	<i>Lysimachia nummularia</i>
Grote wederik	<i>Lysimachia vulgaris</i>
Moeraswederik	<i>Lysimachia thyrsoflora</i>
Watermunt	<i>Mentha aquatica</i>
Zompvergeet-mij-nietje	<i>Myosotis laxa</i> subsp. <i>cespitosa</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Moerasvergeet-mij-n.	Myosotis scorpioides
Klein vogelpootje	Ornithopus perpusillus
Varkenskarwij	Peucedanum carvifolia
Smalle weegbree	Plantago lanceolata
Tormentil	Potentilla erecta
Vijfvingerkruid	Potentilla reptans
Brunel	Prunella vulgaris
Scherpe boterbloem	Ranunculus acris
<i>Behaarde boterbloem</i>	Ranunculus sardous
Knolboterbloem	Ranunculus bulbosus
Egelboterbloem	Ranunculus flammula
Grote ratelaar	Rhinanthus angustifolius
Kleine ratelaar	Rhinanthus minor
Harige ratelaar	Rhinanthus alectorolophus
Veldzuring	Rumex acetosa
Schapenzuring	Rumex acetosella
Echte koekoeksbloem	Silene flos-cuculi
Grasmuur	Stellaria graminea
Gele morgenster	Tragopogon pratensis
Rode klaver	Trifolium pratense
Kleine klaver	Trifolium dubium
Aardbeiklaver	Trifolium fragiferum
Echte valeriaan	Valeriana officinalis
Gewone ereprijs	Veronica chamaedrys
Tijmeprijs	Veronica serpyllifolia
Vogelwikke	Viccia cracca
Moeraszoutgras	Triglochin palustris
Gewone waterbies	Eleocharis palustris
Kamgras	Cynosurus cristatus
Reukgras	Anthoxanthum odoratum
Veldbies	Luzula campestris
Trilgras/Bevertjes	Briza media

Bijlage 3 Checklist onkruidbestrijding

Het protocol Chemische onkruidbestrijding houdt in dat Collectief Rivierenland de grootst mogelijke zorgvuldigheid toepast bij volveldse bespuitingen van herbiciden op akkerpercelen met een overeenkomst Agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit met als doel om het gebruik van herbiciden tot het minimum te beperken.

Als u toch gebruik wil maken van chemische onkruidbestrijding, is het noodzakelijk dat u vooraf onderstaand checklist invult. Neem vooraf contact op met uw lokale ANV-coördinator van Collectief Rivierenland.

Op basis van een volledig ingevulde checklist zal Collectief Rivierenland beoordelen of chemische bestrijding van onkruiden in deze situatie gepast en toegestaan.

Wat doet u met het ingevulde formulier?

Deze checklist dient u als deelnemer ANLb volledig in te vullen voorafgaand aan de bespuiting. U zorgt dat de ingevulde checklist bij de coördinator van uw ANV komt. Dat kan per post, per email door van de ingevulde checklist een pdf te maken en deze te mailen of persoonlijk af te geven op het kantoor van uw ANV. Op basis van de checklist vindt een beoordeling plaats en neemt de coördinator contact met u op over de uitkomst van deze beoordeling.

Bedrijfsgegevens

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mail:

KvK nummer:

Nummer beheereenheid (zie beheercontract):

1 Perceelsinformatie

- 1.1 Bij volvelds akkerbeheer: wat is het gewas dat geteeld wordt?.....
- 1.2 Bij volvelds akkerbeheer: wat voor gewas is er vorig jaar geteeld?.....
- 1.3 Bij volvelds akkerbeheer: wat voor gewas is er 2 jaar geleden geteeld?.....
- 1.4 Hoe lang is dit perceel al een Kruidenrijke akker(rand)?
- 1.5 Is er sprake van een toenemende onkruiddruk? ja nee
- 1.6 Is in de twee jaren voorafgaand geen grond van buitenaf aangevoerd dat afkomstig is van slootkanten, braakliggend terrein of elders? ja nee

2 Zaaibedbereiding

- 2.1 Hoe is de stoppel van vorig jaar ondergewerkt in het voorjaar?
- 2.2 Is voor het onderwerken van de stoppel gemaaid of gebloot? ja nee
- 2.3 Is voor de inzaai een kerende grondbewerking uitgevoerd? ja nee
- 2.4 Is bij inzaai in het voorjaar minimaal één keer gebruik gemaakt van de "valszaaibedmethode"? ja nee
- 2.5 Er is rekening gehouden met de meest gunstige zaaionstandigheden (vocht en temperatuur)? ja nee

3 Bemesting

- 3.1 Is het perceel of de perceelsrand bemest met organische mest, compost of andere organische reststoffen met daarin onkruidzaden, welke eenmaal tot ontwikkeling gekomen, chemisch bestreden zouden moeten worden? ja nee

4 Gewasontwikkeling

- 4.1 Hoe was de ontwikkeling in het voorjaar?
- Was er sprake van droogte? ja nee
- Was er sprake van te natte omstandigheden? ja nee

- 4.2 Hoe was de ontwikkeling in de loop van de zomer?

5 Onkruidbestrijding

- 5.1 Kunt U probleemonkruiden herkennen? ja nee
- 5.2 Wat zijn de probleemonkruiden van dit perceel / in deze rand?

Wortelonkruiden:

Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	☐ ja	☐ nee
Akkermelkdistel	<i>Sonchus arvensis</i>	☐ ja	☐ nee
Akkermunt	<i>Mentha arvensis</i>	☐ ja	☐ nee
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	☐ ja	☐ nee
Haagwinde	<i>Convolvulus sepium</i>	☐ ja	☐ nee
Heermoes	<i>Equisetum arvense</i>	☐ ja	☐ nee
Kweek	<i>Elytrigia repens</i>	☐ ja	☐ nee
Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolia</i>	☐ ja	☐ nee
Veenwortel	<i>Persicaria amphibia</i>	☐ ja	☐ nee

Zaadonkruiden:

Gewoon varkensgras	<i>Polygonum aviculare</i>	☐ ja	☐ nee
Hanepoot	<i>Echinochloa crus-galli</i>	☐ ja	☐ nee
Kamille soorten	<i>Matricaria spec.</i>	☐ ja	☐ nee
Knopkruid soorten	<i>Galinsoga spec.</i>	☐ ja	☐ nee
Melganzenvoet	<i>Chenopodium album</i>	☐ ja	☐ nee
Melkdistel soorten	<i>Sonchus spec.</i>	☐ ja	☐ nee
Perzikkruid	<i>Persicaria maculosa</i>	☐ ja	☐ nee
Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>	☐ ja	☐ nee
Zwaluwtong	<i>Fallopia convolvulus</i>	☐ ja	☐ nee
Zwarte nachtschade	<i>Solanum nigrum</i>	☐ ja	☐ nee

Andere soort, namelijk

- 5.3 Met hoeveel procent is het perceel / de rand bezet met deze soort(en)?
- < 10% ja nee
- > 10% < 25% ja nee
- > 25% < 50% ja nee
- > 50 % ja nee
- 5.4 Zijn probleemonkruiden vanaf het moment van inzaai effectief pleksgewijs bestreden, bijvoorbeeld door te wieden? ja nee
- 5.5 Heeft U ten tijde van de mogelijkheid tot maaien zoveel mogelijk de veronkruide plekken uitgemaaid? ja nee
- 5.6 U heeft bij de bestrijding binnen de beheermogelijkheden zoveel mogelijk rekening gehouden met het bloeitijdstip(zaadvorming) van probleemonkruiden? ja nee
- 5.7 Heeft u zich er vooraf van vergewist al het mogelijke te hebben gedaan om probleemonkruiden te bestrijden? ja nee
- 5.8 Is plaatselijk bloten of maaien een optie? ja nee
- 5.9 Is onderploegen van het gewas met nazaaian van een groenbemester een optie? ja nee
- 5.10 Is de veronkruiding nog met plekgewijze bespuiting te bestrijden? ja nee

Maak een aantal foto's en voeg die (digitaal) bij deze checklist.

Datum:

Plaats:

Naam:

Handtekening:

Collectief Rivierenland
Postbus 2085
6802 CB Arnhem
info@collectiefrivierenland.nl

Bijlage 4 Overzicht beheervergoedingen

In onderstaand overzicht staat de beheervergoeding per pakketvariant per jaar voor de periode t/m 2021. De vergoedingen worden na afloop van een beheerjaar (1 jan t/m 31 dec) uitbetaald aan de deelnemer.

Code	Pakketnaam	Pakketvariant		Jaarlijkse vergoeding (€)*	Eenheid
A01	Grasland met rustperiode	a	Rust van 1 april tot 1 juni	333,39	Hectare
		b	Rust van 1 april tot 8 juni	485,90	Hectare
		c	Rust van 1 april tot 15 juni	649,71	Hectare
		d	Rust van 1 april tot 22 juni	731,27	Hectare
		l	Rust van 1 mei tot 15 juni, voorweiden	273,80	Hectare
		m	Rust van 8 mei tot 22 juni, voorweiden	273,80	Hectare
A02	Kuikenvelden	a	Periode 1 mei tot 1 augustus, 2 weken	304,38	Hectare
		b	Periode 1 mei tot 1 augustus, 3 weken	456,88	Hectare
		c	Periode 1 mei tot 1 augustus, 4 weken	609,39	Hectare
		d	Periode 1 mei tot 1 augustus, 5 weken	761,90	Hectare
		e	Periode 1 mei tot 1 augustus, 6 weken	914,41	Hectare
A03	Plas-dras	a	Inundatie van 15 februari tot 15 april	912,33	Hectare
		b	Inundatie van 15 februari tot 15 mei	1.447,35	Hectare
		c	Inundatie van 15 februari tot 15 juni	2.403,37	Hectare
		d1	Inundatie van 15 februari tot 1 juli	2.503,37	Hectare
		e	Greppel inundatie van 15 februari tot 15 april	912,33	Hectare
		f	Greppel inundatie van 15 februari tot 15 mei	1.447,35	Hectare
		g	Greppel inundatie van 15 februari tot 15 juni	2.403,37	Hectare
		h1	Greppel inundatie van 15 februari tot 1 juli	2.503,37	Hectare
A04	Legselbeheer	a1	Nestbescherming op grasland	20,00	Hectare (basisvergoeding)
		b1	Rustperiode op bouwland van 1 april tot 15 mei	351,65	Hectare
		c	Nestbescherming op bouwland	20,00	Hectare (basisvergoeding)
	Aanvulling gevonden nesten (bij pakket a en c):	+	Kievit	30,00	Nest
			Tureluur	80,00	Nest
			Grutto	80,00	Nest
			Wulp	80,00	Nest
			Slobeend	80,00	Nest
			Scholekster	80,00	Nest
			Zomertaling	100,00	Nest
		d	Nestbescherming op grasland, met 2 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	324,38	Hectare
		e	Nestbescherming op grasland, met 3 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	476,89	Hectare
		f	Nestbescherming op grasland, met 4 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	629,39	Hectare
		g	Nestbescherming op grasland, met 5 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	781,90	Hectare
h	Nestbescherming op grasland, met 6 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	934,41	Hectare		
A05	Kruidenrijk grasland	a	Rustperiode van 1 april tot 15 juni	1.250,54	Hectare
		b	Rustperiode van 1 april tot 22 juni	1.438,21	Hectare
		c	Rustperiode van 1 april tot 1 juli	1.545,45	Hectare

		d	Rustperiode van 1 april tot 8 juli	1.652,69	Hectare
		e	Rustperiode van 1 april tot 15 juli	1.727,76	Hectare
		f	Rustperiode van 1 april tot 22 juli	1.802,82	Hectare
		g	Rustperiode van 1 april tot 1 augustus	1.877,89	Hectare
		h	Rand, klasse A, 4 verschillende indicatorsoorten	1.062,87	Hectare
		i	Rand, klasse B, 8 verschillende indicatorsoorten	1.196,92	Hectare
		a1	Startpakket Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni	1.250,54	Hectare
		a2	Startpakket Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni - Overgangsregeling voor lopende contracten	1.366,14	Hectare
A06	Extensief beweid grasland	c1	Beweiding 1 april tot 15 juni, minimaal 1 en maximaal 3 GVE	900,00	Hectare
A07	Ruige mest	a	Ruige mest rijland	115,60	Hectare
L09	Poel en klein historisch water	f1	Jaarlijks beheer + eens in de 10 jaar opschonen binnen beheerperiode < 175 m2	108,30	Stuk
		i1	Jaarlijks beheer + eens in de 10 jaar opschonen binnen beheerperiode > 175 m2	202,37	Stuk
L10	Natuurvriendelijke oever	a	Natuurvriendelijke oever	0,52	Meter
		b	Natuurvriendelijke oever met schapenbegrazing	0,52	Meter
A13	Botanisch grasland	a	Botanisch weiland	1.206,16	Hectare
		b	Botanisch hooiland	1.377,71	Hectare
		c	Botanische weiderand	1.206,16	Hectare
		d	Botanisch hooilandrand	1.532,03	Hectare
A13	Kwartelkoning grasland	b1	Botanisch hooiland t.b.v. kwartelkoning	1.377,71	Hectare
		e	Botanisch hooiland met rust van 15 juni tot 20 juli	1.802,82	Hectare
		f	Botanisch hooiland met rust van 15 juni tot 3 augustus	1.877,89	Hectare
		g	Botanisch hooiland met rust van 15 juni tot 17 augustus	1.943,63	Hectare
A13	Botanisch grasland	c1	Actief randenbeheer grasland (WRL)	1.206,11	Hectare
A15	Wintervoedselakker	a1	Wintervoedselakker 15 mei tot 15 maart, klei	2.530,37	Hectare
		a2	Wintervoedselakker 15 mei tot 15 maart, zand	2.012,64	Hectare
A18	Kruidenrijke akker	a3	Kruidenrijke akker	1.780,34	Hectare
A19	Kruidenrijke akkerrand	g1	Kruidenrijke akkerrand, klei	2.530,38	Hectare
		g2	Kruidenrijke akkerrand, zand	2.012,65	Hectare
		g3	Kievitrand	2.192,00	Hectare
		g4	Patrijzenrand	2.530,38	Hectare
A19	Kruidenrijk grasland	a1	Actief randenbeheer bouwland (WRL)	1.953,05	Hectare
L20	Hakhoutbeheer: Houtwal en houtsingel	c6	Houtwal en houtsingel: jaarlijks beheer + eindkap cyclus 10 jaar	6.590,95	Hectare
		c7	Houtwal en houtsingel: jaarlijks beheer + eindkap cyclus 25 jaar	4.992,48	Hectare
		c8	Startpakket hakhoutbeheer	477,00	Hectare
		e3	Houtwal en houtsingel: eindkap cyclus 10-12 jaar	4.309,99	Hectare
L20	Hakhoutbeheer: Elzensingel	b4	Elzensingel >75% bedekking jaarlijks beheer + periodiek beheer bij cyclus 21 jaar	1,05	Meter
L21	Knotbomenrijen	a4	Knotbomenrij diameter < 20 cm	2,75	Stuk
		a5	Knotbomenrij diameter 20-60 cm	8,59	Stuk
		a6	Knotbomenrij diameter > 60 cm	10,76	Stuk
L22	Knip- en scheerheg	a	Beheer jaarlijks	2,72	Meter
		b	Beheer elke 2 á 3 jaar	1,74	Meter
L23	Struweelhaag	a	Struweelhaag cyclus 5-7 jaar	2,36	Meter

		a1	Startpakket struweelhaag	0,47	Meter
		b	Struweelhaag cyclus >12 jaar	1,64	Meter
L24	Struweelrand	a3	Struweelrand jaarlijks beheer + 1 x periodiek beheer eens per 3 jaar + 1 x periodiek beheer 10e jaar	1.589,69	Hectare
		a4	Struweelrand jaarlijks beheer + 1 x periodiek beheer eens per 3 jaar	233,90	Hectare
L26	Half- en hoogstamboomgaard	a	Hoogstamboomgaard	1.618,30	Hectare
		a1	Startpakket boomgaard	809,00	Hectare
		b	Halfstamboomgaard bij historische boerderij	1.618,30	Hectare
L27	Hakhoutbosje	a2	Hakhoutbosje met langzaam groeiende soorten: jaarlijks beheer + eindkap (cyclus 15 jaar)	2.059,49	Hectare
		b2	hakhoutbosje met snel groeiende soorten: jaarlijks beheer + eindkap (cyclus 10 jaar)	2.712,87	Hectare
L29	Bosje	a2	Bossingel en Bosje jaarlijks beheer + periodiek beheer (15 jaar)	3.907,02	Hectare

* Door afrondingen kan het voorkomen dat de daadwerkelijke vergoeding enkele centen afwijkt van het bedrag dat hierboven staat vermeld.

CONTACT

Bij vragen over uw beheer kunt u contact opnemen met onze coördinatoren:

ANV	Coördinator	Email	Telefoon
Tieler-en Culemborger Waarden	Peter van Noord	peter.vannoord@collectiefrivierenland.nl	06 – 55 83 45 32
Lingestreek	Kees Mientjes	kees.mientjes@collectiefrivierenland.nl	06 – 57 26 79 63
De Capreton	Theo van Goch	theo.vangoch@collectiefrivierenland.nl	06 – 26 68 27 28
Maas en Waal	Hotze Hofstra	hotze.hofstra@collectiefrivierenland.nl	06 – 45 63 30 27
Vereniging Streekbeheer Rijnstromen	Marije Slijkhuis	marije.slijkhuis@collectiefrivierenland.nl	06 – 12 53 43 17
De Ploegdriever	Bart Willers	bart.willers@collectiefrivierenland.nl	06 – 13 02 10 03

Voor algemene vragen en meer informatie over agrarisch natuur- en landschapsbeheer kunt u een email sturen naar ons algemene adres: info@collectiefrivierenland.nl.

Collectief Rivierenland
Postbus 2085
6802 CB Arnhem